

EET a její vliv na obchodní činnost podnikatele

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

JUDr. Bohumila Salachová, Ph. D.

Martin Kobza

Brno 2017

Poděkování:

Na tomto místě bych velice rád poděkoval JUDr. Bohumile Salachové, Ph. D. za odborné vedení bakalářské práce a rovněž za cenné rady a připomínky, které mi v rámci konzultací poskytla. Dále bych chtěl rovněž poděkovat své rodině, spolužákům a přátelům, kteří mi po dobu psaní této práce pomáhali.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **EET a její vliv na obchodní činnost podnikatele** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 22. května 2017

Abstract

Kobza, Martin. *EET and its impact on entrepreneurial business activity*. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2017.

The goal of the bachelor thesis is to illustrate the impact of the obligation to administer the EET for business activity, especially in the field of trade. The first part deals with the basic theoretical apparatus. Further, the work evaluates opportunities and threats resulting from obligation to record the evidence. In my part of the thesis, I enlisted countries where the EET was also introduced and the part of the thesis section refers to individual sanctions for violation of the obligation to keep records in these countries, also in comparison with the sanctions in the Czech Republic.

Keywords

Electronic Records of Sales, receipt, obligation, the tax code of the taxpayer, fiscal identification code, comparison, opportunities, threats.

Abstrakt

Kobza, Martin. *EET a její vliv na obchodní činnost podnikatele*. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita, 2017.

Cílem bakalářské práce je poukázat, jaký vliv má zavedení povinnosti vést EET na podnikatelskou činnost, a to zejména v oblasti obchodu. V první části je uveden základní teoretický aparát. Další část se zabývá zejména vyhodnocením příležitostí a rizik, které přináší povinnost vedení evidence. Ve vlastní části práce jsou pro potřeby porovnání uvedeny státy, v nichž byla EET rovněž zavedena a součástí úseku práce je zmínka o jednotlivých sankcích za porušení povinnosti vedení evidence v jednotlivých zemích, a to rovněž v porovnání se sankcemi v České republice.

Klíčová slova

EET, účtenka, povinnost, bezpečnostní kód poplatníka, fiskální identifikační kód, komparace, přínosy, rizika

Obsah

1	Úvod práce	9
2	Cíl práce	11
3	Teoretické aspekty EET	12
3.1	Vymezení stěžejních pojmů z oblasti obchodu a EET	12
3.1.1	Co je EET neboli elektronická evidence tržeb	12
3.1.2	Právní rámec EET a náležitosti dokladů	18
3.1.3	Tresty za porušení ustanovení ZoET	23
3.1.4	Způsoby, které se v praxi používají k obcházení evidence	24
4	Metodika práce	28
5	Význam EET	29
5.1	Podstata jednotlivých systémů evidence a jejich komparace	29
5.1.1	Rakouský systém evidence	29
5.1.2	Chorvatský systém evidence	32
5.1.3	Slovinský systém evidence	36
5.1.4	Porovnání systémů s českou EET a srovnání míry šedé ekonomiky s evropskými zeměmi	39
6	Diskuse	40
6.1	Rizika pro podnikatele z důvodu zavedení EET	40
6.2	Příležitosti plynoucí z povinnosti vedení EET	41
6.3	Neochota platby daní	42
6.3.1	Lafferova křivka	42
6.3.2	Fiskální dopady vysokých daní	43
6.4	Dotazníková šetření	44
6.4.1	Výzkum adresovaný podnikatelům	44
6.5	Názory podnikatelské veřejnosti na uvedení EET do praxe	47

7	Závěr	50
8	Literatura	52
8.1	Knižní zdroje	52
8.2	Internetové a elektronické zdroje.....	52
8.3	Legislativní zdroje	53
9	Seznam obrázků a tabulek	54
10	Seznam zkratk	55

1 Úvod práce

Podle mnoha ekonomických teorií je odborné veřejnosti obecně známo, že podnikatelům by se mělo jejich prostředí pro vykonávání podnikání co nejvíce zjednodušit a nemělo by se jim do cesty stavět mnoho administrativních překážek. Ovšem v České republice se již několikrát v nedávné minulosti stal pravý opak. Závěr loňského a začátek letošního roku nebyl v tomto ohledu světlou výjimkou. Jednou z možných záminek směřujících k neustálým změnám v oblasti daní je v současnosti rozsáhlá míra vyskytující se šedé ekonomiky v mnoha státech na světě, která dosahuje mnohdy velkých částek, a kvůli tomuto problému přichází státní rozpočty států na daních o poměrně velké částky. Několik z těchto států přišlo v nedávné minulosti s návrhem na řešení výpadků příjmů z daní. Tímto způsobem vznikly zákony o evidencích tržeb. Také v České republice byl v loňském roce přijat tento zákon, který již v současné době platí pro některé podnikatele. V rámci legislativního procesu byl již v loňském roce schválen zákon o EET č. 112/2016 a účinnosti nabyl 1. prosince téhož roku. Jeho první vlna zasáhla restaurace. Nutno dodat, že jde v České republice o zcela revoluční model, ale na druhou stranu poměrně diskutabilní. Měl dle zákonodárců, primárně z vládního hnutí ANO, přinést také zjednodušení podnikatelských aktivit spojených s odvodem daní. Přesto se evidence mnoho podnikatelů spíše obává, protože je pro ně novou zátěží.

Na tomto místě lze podotknout, že se jedná v České republice o zcela revoluční a nový způsob zachycení provedených tržeb u podnikatelských subjektů. Kromě jiného je možno dle veřejného mínění konstatovat, že se zavedení elektronické evidence tržeb nesetkalo ve velké míře s pozitivním ohlasem, zejména z pohledu podnikatelské komunity malých a středních živnostníků. Velkých podnikatelů se tato změna v evidování tržeb nějak zásadním způsobem nedotkla, jelikož dosahují v mnohých případech vyšších výnosů ze svých podnikatelů činností. V souvislosti s uvedenými informacemi je nutné respektovat skutečnost, že podnikatelé mají sice své povinnosti, ale i svá práva, a tudíž z uvedeného textu vyplývá, že obchodníci nebudou chtít tolerovat postup příslušných úřadů a budou chtít svá práva hájit. Podnikatelé, potažmo obchodníci, se uvedeným jednáním dostávají do role poškozovaných. Uvedené postupy úřadů by byly akceptovatelnější v případě, že by rychleji a efektivněji fungovala vymahatelnost práva v Česku a existoval by pružnější justiční systém.

Pokud jde o hlavní náplň práce, tak v ní půjde především o zaměření na právní dopady na obchodní podnikatelskou činnost vlivem Elektronické evidence tržeb

(EET). Minulost několikrát jasně ukázala, že příliš mnoho regulací způsobuje podnikatelským subjektům spíše obtíže a mnohdy jsou příznakem omezování svobod, jako to jde dnes vidět v České republice. Pokud se zaměřím na obchody v Česku, tak lze jednoznačně říci, že v národním hospodářství mají nezastupitelnou a nezanedbatelnou roli, protože na nich závisí existenční jistoty občanů z celé České republiky.

2 Cíl práce

Na základě analýzy nejčastějších výhrad vůči EET je cílem ukázat dopady, které s sebou pro podnikatele přinese EET. Jde zejména o fakt, jenž má poukázat zejména na zvýšenou administrativní zátěž, výrazný nárůst nákladů na provozování živnosti nebo možné prostoje v prodejním cyklu v důsledku závad či poruch v systému EET. Hlavní cíl práce se zaměřuje na výčet příležitostí a hrozeb plynoucích z nové zákonné povinnosti vést elektronickou evidenci tržeb.

Dále bych chtěl vyhodnotit ukázkové techniky, které se v praxi nejčastěji používají k obcházení elektronické evidence. Použité techniky budou demonstrovány s odkazem na paragrafy přímo ze ZoET, a rovněž ze souvisejícího zákona č. 113/2016 Sb., kterým se zákon o evidenci tržeb v potřebné míře doplňuje. Za pomoci statistických dat budou vyhodnoceny případy ze zemí, ve kterých již EET byla zavedena, konkrétně na Chorvatsko a Rakousko. Přičemž rakouskému systému bych věnoval více pozornosti.

Na závěr bych na základě zjištěných skutečností zhodnotil nejefektivnější a legálně nejbezpečnější ospravedlnění k nemožnosti vedení EET. Mělo by rovněž dojít k důslednému vyhodnocení systémů evidence tržeb s Chorvatskem, případně také Rakouskem opět s výhradním zaměřením na obchodní činnost. Nejpodstatnějším z dílčích cílů by mělo být tvrzení, že EET nemůže stoprocentně zaručit vyšší výběr předpokládaného objemu peněz, jelikož se jednalo pouze o čisté odhady. S tímto související cíl by měl být rovněž ten, že nejde dělat ze všech podnikatelů jakési zločej, kteří okrádají státní kasu o příjem z daní, ale přestavit je jako lidi schopné technologického pokroku ve státě.

3 Teoretické aspekty EET

V kapitole úvod práce bylo zmíněno, že v hospodářství každého státu hrají stěžejní roli podnikatelé, neboť se stávají pro ekonomiku pomyslným „hnacím motorem“ a také prvkem technického a technologického pokroku. Důležitost podnikatelů v národním hospodářství názorně vystihuje hospodářský vývoj za socialismu, ve kterém bylo svobodné podnikání potlačeno a v posledních 20 letech režimu nedocházelo k významným technologickým změnám. Důležitým prvkem, který determinuje podnikání je riziko. Vyšší daně ovšem riziko zvyšují. Podnikatelé by ovšem byli ochotni vzít na sebe určitou míru rizika. Přijímání podnikatelského rizika je nezbytné proto, aby ekonomika prosperovala. Jak zmiňuje KUBÁTOVÁ (2016, s. 168), tak bez dotyčných odvážně jednajících jedinců, kteří by byli ochotni riskovat za účelem podnikání, nemůže docházet k přijatelnému ekonomickému růstu.

Pokud se jedná o podporu podnikání, je možno ji členit podle charakteru na opatření nefinanční, zaměřená na formování příznivého podnikatelského prostředí (například omezení byrokratické zátěže) a na konkrétní programy, v jejichž rámci podnikatelské subjekty mohou podle ČERNÉ (2013, s. 48) získávat finanční podporu přímo. Zásadní skutečností, která v současnosti vstupuje do podnikatelského prostředí v této aktuální době, je zavedení elektronické evidence tržeb.

Český právní řád považuje v případě vedení EET za hlavní literární pramen v úvodu práce zmíněný ZoET. Na tento zákon poté navazuje také doprovodný předpis, kterým je zákon č. 113/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evidenci tržeb. Uvedený zákon slouží podnikatelům jako průvodní předpis k ZoET.

3.1 Vymezení stěžejních pojmů z oblasti obchodu a EET

Úvodem budou definovány teoretické aspekty EET a pojmový aparát, který bude používán v dalších částech práce.

3.1.1 Co je EET neboli elektronická evidence tržeb

Definice uvedeného pojmu EET se dle jednotlivých zdrojů napříč odbornou literaturou různí, nicméně podle definice Finanční správy ČR se v případě EET jedná o moderní systém rychlé komunikace mezi podnikateli a Finanční správou ČR. Při každé podnikatelově tržbě v hotovosti bude platba v okamžiku zaplacení zaevidována prostřednictvím internetu v centrálním datovém uložišti Finanční správy, a obratem

bude podnikateli zaslán unikátní kód jako zpětné potvrzení. Unikátní kód následně uvede podnikatel na účtenku (JAKOBOVÁ, 2016).

Na místě bude pravděpodobně jedna ze zásadních otázek, a sice: „Koho se bude povinnost vztahující se k vedení EET týkat?“ Odpovědí je, že se má postupně až na pár výjimek dotknout každého podnikatele. Na druhou stranu je pozitivním faktem, že neproběhne okamžité zavedení plošně. Právní úprava EET nabíhá do praxe postupně, a sice podle čtyř ucelených a časově určených skupin nebo jinak rovněž v tzv. vlnách. Níže jsou uvedena data, která zahajují povinnost vedení EET a druhy podnikání. Pro lepší přehlednost jsou etapy uvedeny v odrážkovém seznamu.

- První etapa: od 1. prosince 2016 a týká se restaurací a pohostinných zařízení.
- Druhá etapa: od 1. března 2017 a týká se maloobchodů a velkoobchodů.
- Třetí etapa: od 1. března 2018 a týká se ostatních činností vyjma podnikatelů ve čtvrté vlně. Jde především o svobodná povolání, dopravu či zemědělství.
- Čtvrtá etapa: od 1. srpna 2018 a týká se vybraných řemesla a výrobní činnosti.

Dle elektronického zdroje na webové stránce *Ekonomika iDnes* z 1. února 2017 se další vlna vedení EET dotkne přibližně dvou set padesáti tisíc velkých i malých obchodníků. Jen pro názornější představu jde v uvedeném případě o více než pětinásobný počet podnikatelů než v prosinci roku 2016, kdy se k povinnosti vést EET připojilo okolo čtyřiceti tisíc hospodských a hoteliérů.

V rámci tématu bakalářské práce bude v daném případě zásadní tzv. druhá vlna spuštění povinnosti k vedení EET týkající maloobchodníků a velkoobchodníků, kteří dle výše uvedených vln musí evidovat své tržby v rámci EET od 1. března letošního roku (ZoET, 2016). Do této kategorie navíc patří podnikatelé ze sektoru služeb, kteří prodávají předem nakoupené zboží. Jde např. o kadeřnice, které mohou prodávat přípravky na vlasy nebo automechaniky, jež mohou prodávat autopotahy či různé druhy autopříslušenství, které předtím nakoupili od jiného prodejce. Pro tyto podnikatele jsou rozhodujícím faktorem vykázané tržby. Pokud přesáhnou v předchozím kalendářním roce částku 300 tisíc korun, musí se také tito obchodníci k vedení EET připojit (EKONOMIKA IDNES CZ, 2017).

Právní úprava řeší také tržby, které nejsou předmětem vedení EET, tedy že nespádají do kompetencí pro vedení evidence. Jedná se o:

- převod z účtu na účet – např. převod peněz z úvěrového na sporožirový účet,
- inkaso – např. obdržené peníze za vystavenou fakturu nebo
- ojedinělý příjem – příkladem takového příjmu může být např.: příležitostný prodej vlastnoručně vypěstovaného ovoce či vypěstované zeleniny.

Proč tyto tržby zákon vyjímá? Zákon tyto druhy tržeb z evidence vyjímá, jelikož se jedná o transakce se zanedbatelnými příjmy či příjmy uskutečňované zcela výjimečně, a to např. v případě ojedinělého příjmu. Tento příjem je podle názvu uskutečňován příležitostně, a tudíž není třeba jej zahrnovat do EET. Pokud jde o převod peněz mezi účty a inkaso, tak se v těchto případech jedná o zmíněné zanedbatelné částky pro potřeby zdanění.

Podnikatel je povinen si obstarat vybavení, které je pro něj v rámci vedení EET nezbytné. Jedná se zejména o:

1. autentizaci (pro upřesnění registraci) – v ZoET od 1. září 2016.
2. datové připojení
3. zařízení se softwarem či aplikací, která dokáže tržbu zaevidovat

Podnikatel si musí uvedené prostředky zajistit sám a v dostatečném časovém předstihu. Pokud jde o samotné autentizační údaje, tak těmi jsou myšleny **přihlašovací jméno a heslo**, které podnikateli umožňují podnikateli přihlášení do systému pro vedení EET. Existují 2 způsoby, jak údaje získat:

- Podnikatel zajde na příslušný finanční úřad a tam jsou mu prostřednictvím zaměstnanců úřadu vydány konkrétní autentizační údaje nebo
- Požádá elektronickým způsobem přes Daňový portál a autentizační údaje jsou podnikateli zaslány webovou poštou prostřednictvím datové schránky.

K přihlašovacímu jménu a heslu se hodí doplnit ještě jednu důležitou věc z reálné praxe. Podle Lindy Paterové zástupkyně mluvčí Generálního finančního ředitelství si k 24. únoru 2017 zažádalo o vyzvednutí údajů 104 368 podnikatelů, kterých se týkala druhá vlna spuštění EET, což je vzhledem k celkovému počtu 250 000 o něco více než polovina.

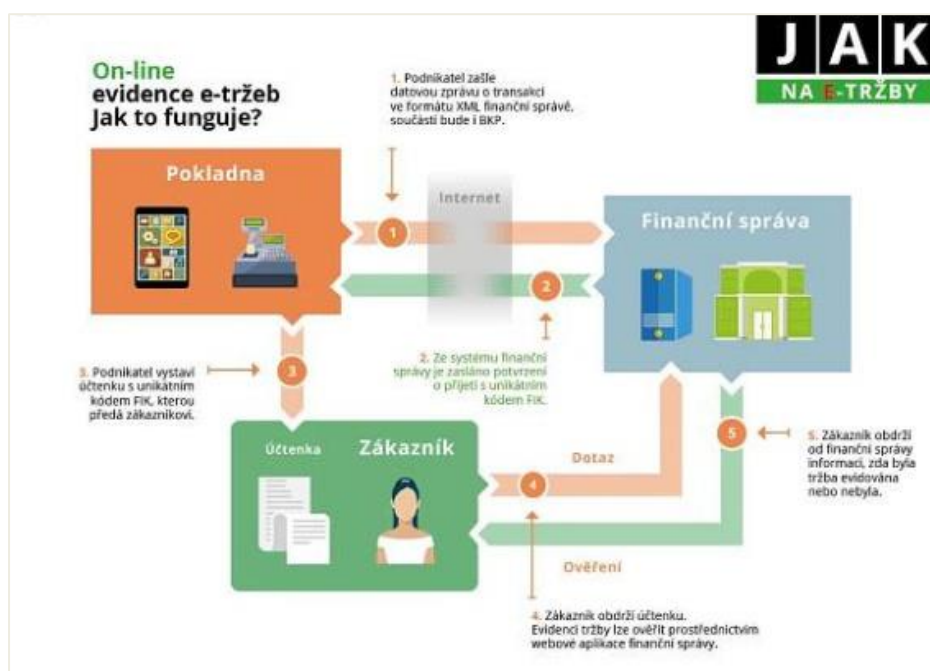
Potřebné podklady si podnikatel, dle uvedených informací obstará poměrně jednoduchým způsobem. Uvedené věci tvoří podstatné složky EET, bez kterých se podnikatel neobejde, za předpokladu, že chce legálně uskutečňovat svoji podnikatelskou činnost.

Pokud jde o výše zmíněné skupinové zaměření, tak obchodníci mají povinnost vlastnit registrační pokladnu již od 1. března letošního roku, jak je také patrné z přehledu jednotlivých etap povinností k EET pro jednotlivé podnikatele. Povinnost vedení EET se od března týká čtvrt milionu maloobchodníků a velkoobchodníků. (EKONOMIKA IDNES, 2017).

Další součást práce pojednává o demonstrativních ukázkách průběhu platby v případě systému EET prostřednictvím diagramů.

Průběh platby v rámci online evidence

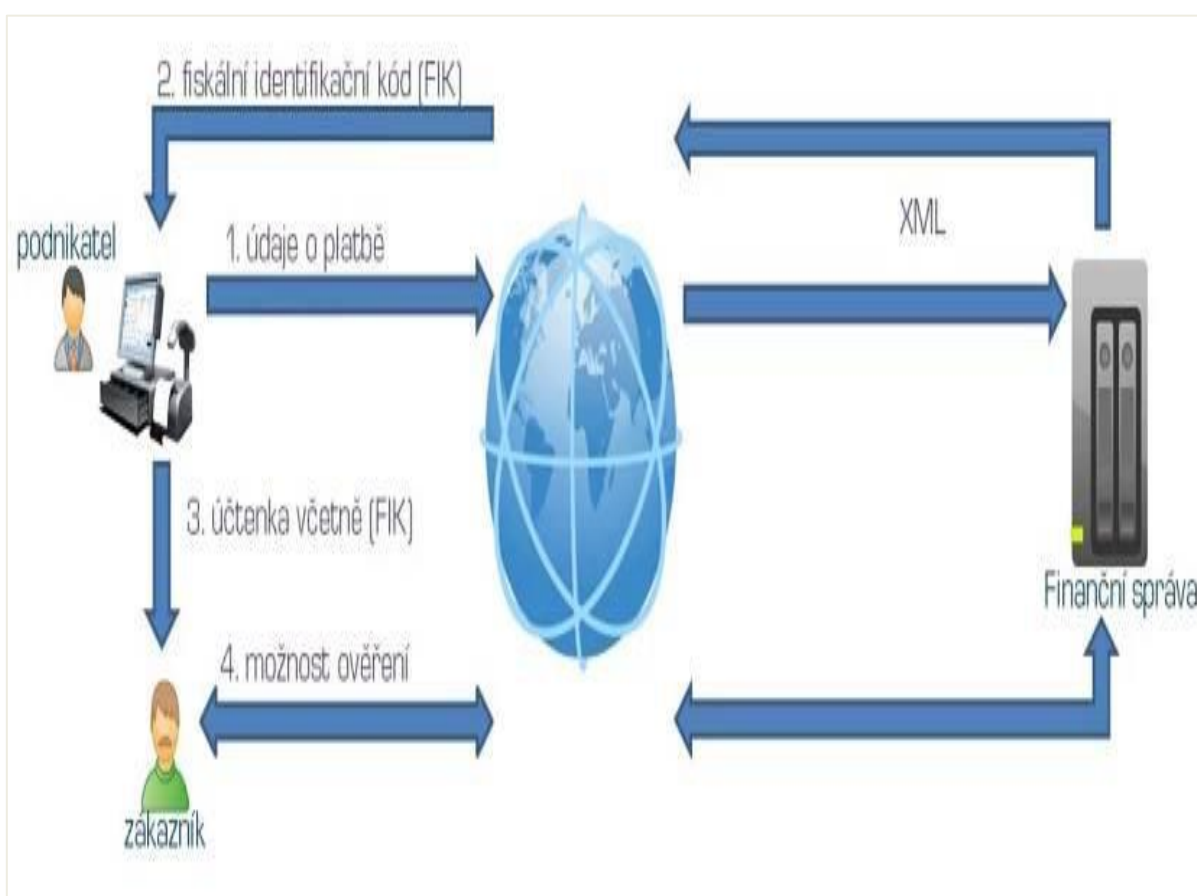
Pro jasnější představu uvádím piktogram, který zobrazuje průběh platby v rámci EET přes internetové připojení. Celý platební proces začíná tím způsobem, že podnikatel po přijetí úplaty zašle datovou zprávu o transakci finanční zprávě v souborovém formátu XML. Součástí souboru je mimo jiné bezpečnostní kód poplatníka (BKP – jedná se o speciální kód, který slouží k přímé identifikaci osoby obchodníka pro rozpoznání přijatých plateb do státního rozpočtu. Způsob tvorby bezpečnostního kódu stanovilo Ministerstvo financí vyhláškou č. 269/2016 ze dne 16. 8. 2016, která je účinná do 1. 12. 2016). Obratem zašle finanční správa potvrzení, které je důkazem přijetí dokladu o evidované tržbě.

Obr. 1 Diagram online elektronické evidence tržeb.
Zdroj: Jak na e-tržby.cz

Průběh platby v rámci fyzické evidence

V uvedené části práce je pro potřeby praktické ukázky rovněž uveden druhý ze způsobů platby prostřednictvím EET, a to platba v rámci fyzické evidence. Uvedená fyzická evidence bude pravděpodobně více bližší zejména starším generacím nežli modernější online verze přijaté platby. Průběh operace je téměř totožný. Subjektem jsou odeslány údaje o platbě ve formátu XML finanční správě. Obratem zašle správa unikátní kód FIK. Tento kód podnikatel uplatní a účtenku s FIK předá zákazníkovi. Následně si může zákazník ověřit odeslání tržby na Finanční správu. Takto přibližně vypadá níže vyobrazený systém.

Obr. 2 Digram elektronické evidence u klasických plateb.

Zdroj: Jak na e-tržby.cz

3.1.2 Právní rámec EET a náležitosti dokladů

Základním termínem ze série stěžejních zákonných pojmů z hlediska ZoET je pojem evidovaná tržba.

Pod zákonným institutem „**Evidované tržby**“ si lze představit určitý druh platby za rozhodný příjem definovaný dle rozvíjejících odstavcových pasáží zmíněného zákona. První z těchto odstavců deklaruje splnění formálních náležitostí pro evidovanou tržbu a následující druhý odstavec následně pojednává o skutečnosti, že se evidovanou tržbou rozumí jakákoliv forma platby jiným způsobem než bankovním převodem. Důležitou částí je také v zákoně definovaný pojem pod názvem „**Formální náležitosti pro evidovanou tržbu**“. Ten říká, že pod evidovanou tržbou si lze představit platbu přijatou:

- v hotovosti,
- bezhotovostním převodem platebních prostředků, ke kterému plátce dává příkaz prostřednictvím příjemce, jenž je poplatníkem, který má konkrétní tržbu zaevidovat,
- šekem,
- směnkou.

V rámci dalšího ustanovení zákona je uvedena následující teze: Jednou z podmínek pro identifikaci evidované tržby je skutečnost, že jde také vždy o druh platby, kterým je:

- nabití kreditu,
- čerpání nabitého mobilního kreditu.

K dobíjení za kredit je vhodné doplnit také poznámku, že se jedná o neomezenou sumu tržby. To znamená, že může jít třeba jen o tržbu ve výši jedné koruny. Následně také zákon uvádí, že v případě jistého komplexního vyúčtování lze nechat odeslání údajů až na dobu splatnosti platby, tedy do 48 hodin od uskutečnění přijatého zdanitelného plnění.

Pro ucelenější představu o systému EET v České republice je dále vhodné zmínit ze ZoET další právní pojem, kterým jsou „**Ojedinělé příjmy**“. Zákon o něm v uvedeném případě hovoří jako o tzv. „neurčitém právním pojmu“. Jedná se ve své podstatě o administrativní vyloučení z hlediska vedení EET, tj. posouzení s ohledem na konkrétní okolnosti – např. v ohledu ke všem ostatním tržbám (počet výskytnů a velikost částek). Hlavními kritérii jsou výjimečnost a často také jednorázovost.

Dále také zákon rozděluje evidované tržby na dvě odlišné skupiny. Těmito skupinami jsou „**Zjednodušený režim**“ a druhý s názvem „**Tržby vyloučené z evidence tržeb**“.

Tržby ve zjednodušeném režimu definuje několik částí zákona. První z nich je část, která deklaruje, že ve zjednodušeném režimu se mohou evidovat tržby z prodeje zboží a služeb na palubě dopravních prostředků při pravidelné hromadné přepravě osob podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty (ZoET, 2016).

Podnikatelé mají dále po nákupu pokladny možnost uplatnit tzv. slevu na EET, jak posléze zmiňuje doprovodný zákon k ZoET. Částka slevy činí 5000 Kč. Zde je důležité podotknout, že tato sleva představuje maximálně částku ve výši kladného rozdílu mezi 15 procenty dílčího základu daně ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka, která pro rok 2017 činí 2070 Kč.

Pokud jde o tržby vyloučené z evidence, tak tyto zákon rovněž definuje. V rámci tohoto ustanovení stojí především za zmínku vyloučení tržeb uskutečňovaných z prodeje zboží a služeb prostřednictvím prodejních automatů. Další část navíc říká, že evidovanou tržbou nejsou také tržby, například obchodníka s cennými papíry. Následující díl také mimo jiné definuje, že evidovanou tržbou nejsou rovněž tržby ze stravování a ubytování žákům a studentům poskytovaného školou, vysokou školou nebo školským zařízením.

Na uvedenou tezi ze ZoET souvisle navazuje ustanovení § 37, které vyjmenovává jednotlivé druhy tržeb, kterým náleží statut dočasně vyloučených z evidence tržeb. Jsou to zejména tržby:

- získané výrobou gumových a plastových výrobků, např. tržby z kompletace dílů s gumovým těsněním nebo výroba polotovarů na světla automobilů,
- z vytváření nábytku, např. výroba pohovek, čalouněných křesel či vytváření dřevěného nábytku,
- z oprav a instalaci strojů,

- z odborných činností stavebního charakteru,
- z oprav počítačů a výrobků pro osobní potřebu, převážně pro domácnost a
- z poskytování dalších osobních služeb.

Důležitou poznámkou ke všem uvedeným činnostem je časové vymezení. Institut dočasného vyloučení se ve výše popsaných případech uplatní v rozmezí od prvního dne šestnáctého kalendářního měsíce, který následoval po dni nabytí účinnosti ZoET až do konce osmnáctého kalendářního měsíce ode dne nabytí účinnosti příslušného zákona.

V příslušném zákoně je také definována „**Ochrana autentizačních údajů a certifikátu pro evidenci tržeb**“. Obchodník, je povinen zacházet s tímto druhem důvěrných údajů přiměřeně odpovědným způsobem, aby nemohlo dojít k jejich poškození, ztrátě či zneužití.

Dále v ZoET následuje termín s názvem „**Údaje o provozovnách**“. V rámci tohoto ustanovení je poplatník prostřednictvím tzv. společného technického zařízení správce daně před získáním certifikátu pro evidenci tržeb povinen obstarat si údaje o provozovnách, prostřednictvím kterých provádí jednotlivé činnosti, z nichž plynou evidované tržby, nebo v nichž evidované tržby přijímá. Údaji o provozovnách se rozumí rovněž údaje o internetových stránkách, na kterých jsou nabízeny služby nebo zboží. Následující teze definuje pro podnikatele při změně podstatných údajů následující povinnost: Pokud se se jakýmkoli způsobem změní informace o provozovnách, je v tomto případě poplatník povinen příslušnou změnu oznámit správci daně, a to nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy změna nastala. Výjimečně může podnikatel změnu oznámit nejpozději před uskutečněním první evidované tržby v provozovně, které se změna údajů týká. Uvedené oznámení je možno podat pouze prostřednictvím společného technického zařízení správce daně.

Částí určenou k identifikaci správných údajů je uvedeno ustanovení, které se jmenuje „**Rozsah zasílaných údajů**“. Zde jsou definovány jednoznačné náležitosti, které mají status údajů o evidované tržbě zasílanými datovou zprávou. Patří mezi ně:

1. DIČ podnikatele,
2. označení provozovny, ve které je tržba uskutečněna,

3. označení pokladního zařízení, na kterém je tržba evidována,
4. pořadové číslo účtenky,
5. datum a čas přijetí tržby nebo vystavení účtenky, pokud bylo datum vystavena dříve,
6. celková částka tržby,
7. bezpečnostní kód poplatníka,
8. podpisový kód poplatníka,
9. údaj, zda je tržba evidována v běžném nebo zjednodušeném režimu.

Tato část zákona oznamuje skutečnost, že obchodník, jenž se nachází současně v roli daňového poplatníka, je povinen zacházet se svými autentizačními údaji a také s certifikátem pro evidenci tržeb příslušným způsobem, a to takovým, aby nedošlo ke zneužití těchto podkladů. Nyní bych se přesunul dále. Další úzce související částí ZoET jsou „**Údaje na účtence**“. Náležitosti jsou v uvedeném případě shodné se jmenovanými předměty v rámci pasáže rozsah zasílaných údajů, které jsou zmíněny výše.

Podnikatel je povinen u použitého zboží či zboží bez dokladu potvrzujícího nabytí vlastnického práva, jde-li v uvedeném případě o nákup, vést evidenci o těchto skutečnostech, a to včetně data uzavření tohoto smluvního kontraktu.

Prioritním zájmem podnikatelů může být také dotaz, jaké povinnosti jsou jim v důsledku zavedení EET ukládány? V ZoET přísluší uvedenému účelu ustanovení definující „**Informační povinnosti poplatníka**“. Zákonný pojem stanoví, že informační oznámení podané podnikatelem musí být dostatečně viditelné a rovněž čitelné. Poplatníkovi jsou prostřednictvím správce daně poskytovány informace, které se shromažďují dálkovým přístupem v rámci technického zařízení, které je sdíleno mezi správcem daně i podnikatelem. ZoET upravuje také další vztahy mezi správcem daně a veřejností a v tomto případě se konkrétní úsek ZoET nazývá „**Ověření účtenky u správce daně**“. Pod daným institutem lze chápat skutečnost, že příslušný správce daně umožní dálkovým přístupem každému ověřit, zda byly údaje o příslušné tržbě zaslány správci daně.

Zákon upravuje dva odlišné způsoby vedení evidence pro potřeby jejich rozlišení. V prvním případě se jedná o běžný režim a ve druhém o zjednodušený.

- **Běžný režim**, který deklaruje povinnost prodávajícího vystavit kupujícímu účtenku. Podnikatel-obchodník je zároveň je povinen zaevidovat přijatou tržbu u správce daně online. V případě technického výpadku je nutné platbu odeslat nejpozději do 48 hodin od uskutečnění zdanitelného plnění.
- **Zjednodušený režim**, v jehož případě se jedná o téměř stejný způsob evidence jako v předchozím případě pouze s nepatrným rozdílem, že příjemce evidované tržby, v konkrétním případě tedy obchodník je povinen tržby zaevidovat jako přijatou tržbu u správce daně do 5 dnů (ZÁKONY 2017, 2017). Uvedený režim lze aplikovat výlučně na prodej zboží a služeb, *jejichž evidování běžným způsobem by zásadně ztížilo plynulý a efektivní výkon této činnosti*. Pravomoc stanovit tento druh tržeb náleží pouze vládě ČR a může tak učinit svým nařízením (ZoET, 2016).

V přehledu ZoET jsou definovány také formy sankcí, a to především tzv. „**Opatření k vynucení nápravy**“. V této části je stěžejní především ustanovení, které říká, že pokud je příslušným orgánem k prověřování plnění povinností při evidenci tržeb zvlášť závažné porušení povinnosti zaslat údaje o evidované tržbě nebo vydat účtenky, nařídí buď:

- o okamžité uzavření provozovny
- o okamžité pozastavení výkonu činnosti, při které dochází k tvorbě zisku.

Vzhledem ke skutečnosti, že se úřady snaží mít k podnikatelům tolerantní přístup, a proto uplatňují v první instanci jako formu donucení napomenutí. S uvedeným postupem úřadů vůči podnikatelům stojí za zmínku stať s názvem „**Závazné posouzení**“, jejíž obsah je podrobněji popsán níže.

Poplatník může požádat správce daně o rozhodnutí o závazném posouzení, jehož předmětem bude určení skutečnosti, jestli je platba předmětem evidované tržby nebo jestli platba může být evidovaná v běžném režimu. V žádosti o vydání rozhodnutí o závazném posouzení poplatník uvede následující skutečnosti, kterými jsou:

- popis platby, která má podléhat posouzení a
- návrh výroku rozhodnutí o závazném posouzení.

(ZoET, 2016)

3.1.3 Tresty za porušení ustanovení ZoET

Podstatou většiny zákonů je jejich dodržování, nicméně v případě EET se může z určitého pohledu jevit, že je míra donucení v dané oblasti z pohledu živnostníků brána spíše jako forma šikany a kontroly mohou podle nich být krajně vyhocené. V následujících odstavcích bude nastin některých sankcí.

V ZoET je možno nalézt několik deklaratorních pasáží definujících přestupky za porušení povinností v rámci vedení EET. Pro účely definice přestupků náleží v uvedeném zákoně příslušná ustanovení. První z ustanovení adresátům deklaruje, které přestupky mají status správního deliktu v oblasti evidence tržeb a dalších ze stěžejních ustanovení stanoví sankce za porušení povinností při správě elektronické evidence. Identifikace konkrétních sankcí se provede dle vyjmenovaného ustanovení a říká, že správního deliktu se dopustí právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která porušila povinnost:

- zaslat datovou zprávou údaje o evidované tržbě správci daně,
- vystavit účtenku tomu, od koho evidovaná tržba plyne,
- umístit informační oznámení,
- zacházet s autentizačními údaji nebo certifikátem pro evidenci tržeb tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití.

Jak již bylo zmíněno ve výše uvedeném textu, tak jsou jednotlivé přestupky odstupňovány od 50 000 do 500 000 Kč. Porušením prvních dvou jmenovaných přestupků se podnikatel následně vystavuje peněžitému trestu ve výši 50 000 Kč. Pokud poruší některou z dalších dvou povinností, může být následně sankciován částkou až půl milionu Kč. V tomto ohledu, a to i přes poměrně velké částky, není porušení povinností k EET v ČR natolik přísně sankciováno jako právě v Chorvatsku (ZoET, 2016).

3.1.4 Způsoby, které se v praxi používají k obcházení evidence

Uvedený nadpis může na první pohled působit jako nevhodný vzhledem k odborně-neutrálnímu charakteru bakalářské práce, nicméně bych rád objasnil, že se v následujícím textu v žádném případě nejedná o jakékoliv názorné postupy s cílem jejich přímé aplikace na podnikatelskou činnost v České republice. Uvedené způsoby mají posloužit pouze jako ukázky možností, které jsou užívány k porušování povinností vedení EET v reálném světě obchodních a ostatních podnikatelských činností. Tyto možnosti ale nejsou v žádném případě uváděny se záměrem poškodit či ohrožit výběr daní nebo poplatků do státního rozpočtu. Rád bych uvedeným textem předešel jakýmkoliv tušení o vybízení k nekalé činnosti.

Problematiky by ještě bylo vhodné doplnit zmínkou z úvodu podkapitoly, a to konkrétně z oblasti odborného tisku. Někteří živnostníci v zahraničí našli způsoby, jak lze kontroverzní ZoET oklamat, nicméně není možné se na každý způsob, kterým se podnikatel zbaví povinnosti odeslat platbu pro účely kontroly, zcela spolehnout, navíc pokud je po uskutečnění přijaté platby zákonem stanoveno předat zákazníkovi účtenku. V případě, že někteří ze zákazníků, např. v restauračním zařízení, nedostali doklad o zaplacení nebo tento doklad neobdrželi s kompletními údaji, začali následně tyto majitele penzionů a restaurací udávat za nevydanou či chybně vydanou účtenku (FEJTEK; LEMEŠAMI; THOMASOVÁ, 2016).

Prvním ze způsobů je **obchod bez živnostenského oprávnění**. Zvláště v prvních fázích podnikání může být pro některé jedince velmi lákavé si podnikání pouze neoficiálně vyzkoušet a vyhnout se tímto způsobem záznamní povinnosti v rámci elektronické evidence. Nicméně někteří lidé z odborné oblasti tvrdí, že uvedený způsob podnikání není úplně nedobytný, protože podle názoru Michala Wantuloka pracujícího ve společnosti Dotykačka, která se zabývá prodejem systémů připravených na EET, je uvedený nelegální přístup ovšem ve velké míře riskantní a dodává, že sankce dotyčnému hrozí nejen z důvodu nesplnění zákonné povinnosti vlastnit registrační pokladnu pro potřeby EET, ale hrozí mu také podle živnostenského zákona, v určitých případech dokonce i podle trestního zákoníku. Pokud živnostenský úřad při své kontrole zjistí, že podnikáte bez oprávnění, může v případě volné živnosti uložit pokutu až do výše 50 000 korun, u živnosti řemeslné či vázané až 100 000 korun, a pokud se jedná o živnosti koncesované, tak může v konečném důsledku jít o částku ve výši až 200 000 korun. Uvedené sankce platí rovněž při provozování podnikatelské činnosti nad či mimo rámec uděleného živnostenského oprávnění. Je proto lepší dát si vždycky papíry do pořádku. Z pohledu podnikatele, pro po-

třeby tématu práce obchodníka, se zdá být nejjednodušším způsobem návštěva příslušného úřadu, na kterém může svoji záležitost projednat s úředníky přímo na místě.

V tomto odstavci jsou uvedeny konkrétnější postupy v trestním řízení. Tyto postupy říkají, že pokud příslušný obchodník neoprávněně podniká ve větším rozsahu, může mu obratem hrozit trestní postih, a to podle ust. § 251 trestního zákoníku, jež se zabývá podnikáním bez povolení, příp. oprávnění. Pokud dotyčná fyzická osoba provozuje svoji činnost bez patřičných licencí či oprávnění, dopustí se tímto přečinu a pak mu hrozí až roční vězení či peněžitý trest a v případě získání značného prospěchu a v případě většího finančního obnosu jsou tresty ještě přísnější.

Dalším ze série případů, které se v jiných státech v praxi v souvztažnosti EET v rámci obcházení tohoto systému často vyskytovaly, je prosté **vlastnictví dvou pokladen**. V případě, že se rozhodnete používat dvě různé pokladny a před úřady zatajovat část svých příjmů, tak se tu vyskytuje několik rizik. V první řadě může firmu navštívit neohlášená kontrola z finančního úřadu. Finanční správa už dala vědět, že po spuštění elektronické evidence tržeb se chystá udělat namátkové kontroly.

I když bude mít podnikatel štěstí a namátková kontrola z úřadu se mu vyhne, nemá tak obchodník ještě zdaleka vyhráno. Podnikatele totiž stále může odhalit tzv. křížová kontrola Ministerstva financí. Jak opět WANTULOK (2016) vysvětluje, tak celá kontrola funguje takovým způsobem, že úředníci porovnají data nasbíraná napříč segmentem podnikání a dotyčný podnikatel, který bude výrazným způsobem vybočovat z řady, se automaticky stane podezřelou osobou. Navíc vzhledem k plošnému aplikování EET bude mít Finanční správa dat pro relevantní srovnání víc než dost.

Někdy mohou také podnikatelé využít taktiku **nefungujícího internetu**. V uvedeném případě se jedná o jeden z několika způsobů, jak se zbavit osobní odpovědnosti za nekalé konání svých činů. Jde v podstatě o to, že je postavený na jednoduché výmluvě, kterou je velmi často padající internetové připojení. Nicméně na výmluvu není moc spolehnutí. Finanční správa bude pečlivě porovnávat chování určité firmy s jinými firmami obdobné velikosti v daném regionu i segmentu.

Navíc se podle slov mluvčího společnosti Dotykačka WANTULOKA (2016) mohou objevit různé anomálie internetového připojení, jenž systém odhalí, fungovat pro úředníky jako výstražný signál, že něco není úplně v pořádku. Navíc se ve zmíněném případě odhlíží od skutečnosti, že EET není spolehlivě fungujícím internetem podмінěna. Povinnost vystavit účtenku má podnikatel do 48 hodin, a může to učinit rovněž offline, tedy bez internetového připojení, a posléze odeslat data do systému. Navíc v České republice nemá smysl tento způsob obcházení zkoušet. V ZoET je totiž

zakotveno automatické pokutování podniků již za to, že spadne internetové připojení. Na podzim roku 2016 trest navrholo Ministerstvo financí, které také definovalo 2 možné situace při online připojení:

1. Zpráva o tržbě v pořádku projde celou cestu, vytiskne se účtenka s fiskálním kódem.
2. Zpráva o tržbě obsahuje chyby a server finanční správy ji odmítne jako chybnou.

Nastane-li jedna z uvedených možností, potom podnikatel obdrží chybové hlášení a má povinnost poslat informace o přijaté tržbě znovu.

Mimo pozornost je ale případ, kdy zpráva z pokladny dostane fiskální kód, ale nevrátí se zpět do systému podnikatele. V případě nesprávně pracujícího či nefungujícího internetu se nejedná o mimořádnou situaci. Existuje několik rušivých elementů, které jsou nezávislých na podnikateli, např. výpadek proudu nebo kolísavý signál internetu.

ZoET uvedenou situaci pojišťuje pouze pokutou pro podnikatele dle ustanovení § 29 bodu a), která může dosahovat až 500 000 Kč. Důležitou poznámkou k uvedené pokutě je také skutečnost, že by pokuta byla udělena za každý chybějící fiskální kód.

Další ze způsobů, který se v praxi řadí k hojně využívaným, je prostá **přeměna na kluby, spolky či neziskové organizace neboli v rámci užšího vymezení také veřejně prospěšné poplatníky**. K této části je nutno úvodem dodat mylné domněnky některých lidí, že jim může jako účinná forma ochrany před EET posloužit proces přeměny v uzavřený podnik, do něhož mají přístup pouze registrovaní členové. Před klasickou kontrolou to nicméně podnikatele do budoucna neochrání, zvláště pokud se takový krok stane běžnou praxí. Kromě toho, že má tento způsob svá úskalí, tak je rovněž velmi lehké sklouznout do kategorie neoprávněného podnikání nebo jiného účelového obcházení zákona, kde už hrozí velmi přísné tresty (podrobněji viz kapitola Tresty za porušení ustanovení ZoET). Varující zprávou pro tyto podnikatele je i skutečnost, že správní úřady i soudy již v této oblasti mají k dispozici dostatečné množství judikátů.

Způsob, jakým se lze elektronickému evidování vyhnout, nemohou použít ani neziskové organizace, které jsou od povinnosti vést elektronickou evidenci tržeb téměř osvobozeny. Podle dosavadního výkladu ministerstva financí se totiž osvobození od elektronické evidence tržeb vztahuje jen na tzv. hlavní nepodnikatelskou činnost. Všechny ostatní činnosti již povinnosti vést EET podléhají.

K uvedeným informacím je vhodné doplnit skutečnost, že pokud například jistá nezisková organizace provozuje jako vedlejší podnikatelskou činnost např. čajovnu

či kavárnu, v níž organizaci vzniká zisk, je povinna tržby elektronicky evidovat, a to již od 1. prosince roku 2016. Výjimka z daného pravidla má platit výhradně pro drobnou vedlejší podnikatelskou činnost veřejně prospěšných neziskových organizací. Její přesné vymezení by mělo být předmětem plánované metodiky Ministerstva financí.

Na závěr této části se dá konstatovat, že pokud živnostník (podnikatel) vykonává soustavně určitou výdělečnou činnost za účelem dosažení zisku, tak musí v každém případě své tržby evidovat, a to podle výše uvedených etap spuštění evidence. O závazné posouzení, zda tomu tak je, či nikoli (a zda tedy vaše činnost podléhá e-tržbám), může podnikatel požádat od letošního září Finanční správu za poplatek tisíc korun. Podnikatel se také může v případě zájmu řídit rovněž plánovanou metodikou Ministerstva financí.

Posledním z vybraných způsobů vyskytujících se v živnostenské praxi je existence tzv. **phantomwareu v registrační pokladně [čte se: fantomveru]**. V tomto případě jde o způsob využívající možností umělé inteligence prostřednictvím integrovaných obvodů neboli mikroprocesorů.

Phantomware si lze představit jako software nainstalovaný přímo v registrační pokladně, který má schopnost manipulovat s nahranými daty určené pro evidenci podnikatelské činnosti. Manipulace dat spočívá ve zdánlivě jednoduchém triku. Při odesílání přijatých plateb na Finanční správu dokáže phantomware kupříkladu dražší položky nahradit těmi levnějšími nebo evidovat jen některé z položek. Software např. zadá pouze objednané pivo, ale guláš s houskovými knedlíky již ne a tímto způsobem může živnostníkovi ušetřit jistý finanční obnos, který by byl jinak obraný o zaplacenou daň. Ovšem přes podnikatelovo domnění bezpečnosti a anonymity je i zde velmi vysoké riziko odhalení. Jakmile se některý ze zákazníků rozhodne ověřit si FIK kód z účtenky a určitá částka nebude souhlasit, může takový podnikatel nebo obchodník počítat s poměrně velkými problémy s finančními úřady (PENÍZE CZ, 2017).

4 Metodika práce

Rozčlenění bakalářské práce je provedeno dle ostatních prací napsaných v dřívějších letech. Jedná se o dvě zcela ucelené části. Jako první v pořadí je uvedena část teoretické aspekty, v tomto případě je myšlena literární rešerše, které umožní čtenáři základní teoretické východisko k řešené problematice práce. Druhou částí práce je oddíl s názvem vlastní práce, která zahrnuje diskuzi a závěr, a zabývá praktickým dopadem povinnosti vedení elektronické evidence tržeb neboli EET s výhradním zaměřením na podnikatele v oblasti obchodu. Pokud jde o stručnější charakteristiku částí, tak v teoretické budou vysvětleny stěžejní pojmy z oblasti EET a následně budou tyto pojmy aplikovány na podnikatelskou činnost obchodníků. Z použitých metod se s největší pravděpodobností jedná především o metody analýzy a indukce, protože v rámci práce jde o zobecnění konkrétních případů v podnikání. V práci budou rovněž zpracovány tabulky a grafy, které následně poslouží k reprezentaci podnikatelských subjektů. Závěrem je vložen seznam použité literatury a zároveň je uveden seznam tabulek, grafů a také přílohy.

5 Význam EET

5.1 Podstata jednotlivých systémů evidence a jejich komparace

Na začátek uvedené části je vhodné podotknout důležitou informaci. Systémy EET se nemusí ve zmíněných státech nazývat přímo touto zkratkou. Z uvedeného textu plyne, že se při použití jiných názvů pro elektronickou evidenci nejedná o chybu v textu, např. když není u Rakouska uvedeno, že tamní podnikatelé mají povinnost vést EET. Místo této zkratky může být uvedeno synonymum nebo jen evidence tržeb. Smyslem uvedeného pojednání měla být zmínka o skutečnosti, že se v ostatních zemích pro potřeby porovnání systémů elektronické evidence nemusí nutně označovat stejně jako systém EET, který se používá v České republice.

Postup úřadů v případě kontrol plnění evidenčních povinností podnikatelů se v jednotlivých státech liší, což bude uvedeno v následujícím textu. V neposlední řadě je vhodné poukázat na to, že se sankce za porušení evidenčních povinností v jednotlivých zemích a v určitých fázích trestního řízení podstatným způsobem odlišují, zejména tedy částkou, ale i mírou donucení státní mocí, samozřejmě pokud se donucení koná v mezích základních lidských práv a systému základních pravidel slušnosti.

V souvislosti s komparací bude vhodné zmínit vybrané státy, v nichž byla elektronická evidence již zavedena. Jelikož jsem se chtěl zaměřit především na evropské státy, tak jsem pro porovnání použil tyto tři státy Rakousko, Chorvatsko a Slovinsko. Níže jsou uvedeny vybrané země.

5.1.1 Rakouský systém evidence

K úvodu bych uvedl pár informací k důvodu pro výběr státu. Jedním z možných hledisek k výběru pro potřeby komparace s výchozím státem je výběr podle zeměpisného umístění státu. Podle geografické polohy je České republice nejbližší Rakousko, a proto bude pro potřeby komparace systému elektronické evidence uvedeno jako první v pořadí. V Rakousku byl systém elektronické evidence tržeb zaveden již v 1. ledna roku 2016. Zavedení evidence předcházelo dne 7. července 2015 schválení daňové reformy na přelom let 2015/2016, kterou Národní rada Rakouska pozměnila celkově 20 tehdejších zákonů. V uvedeném kontextu bych uvedl, jak funguje u rakouských pokladen systém zachycení přijatých tržeb. Princip záznamu spočívá v jejich prostém uložení do paměti registračních elektronických pokladen např. rakouských obchodníků. Do paměti pokladen se navíc mohou finanční úřady v Rakousku kdykoliv dostat přes webové připojení.

Země však na druhou stranu nabízí výjimky pro některé podnikatelské subjekty. Registrační pokladnu si pro potřeby vedení evidence nemusí pořizovat obchodníci s obratem do 30 tisíc euro ročně (810 tisíc CZK). Zavedení registračních pokladen bylo hlavním motivem daňové reformy pro ministra financí Schillinga, nebyl to jediný motiv. Druhým byl také nárůst dolní sazby DPH z 10 na 13 procent, a sice pro:

- zemědělské produkty,
- umělecké předměty,
- vstupné – zejména do bazénů, na sportovní akce, do kin, divadel a muzeí
- pro tržby z hotelů, penzionů a nájemního bydlení.

Za dobu své existence přinesl systém evidence své výsledky, proto považuji v této souvislosti za vhodné podotknout, že se očekávaný efekt stal skutečností, alespoň podle predikce tamních ekonomů.

Podle článku z webového portálu Právý prostor (KURIER.AT, 2016) povinnost vlastnit registrační pokladnu ohrožuje turistický ruch. Situace byla dokonce natolik vážná, že mnoho firem již nemělo zájem své provozovny otevřít. Navíc v reakci na fungování systému EET sepsali někteří podnikatelé také petice za účelem úprav v příslušných zákonech. Jednou z petic byl mimo jiné např.: požadavek zvýšení celkového obratu pro povinnost vést EET, a to od částek v rozmezí 15 000 do 30 000 eur a pokud jde o hotovostní obrat, tak je minimální částka na úrovni 7500 eur. Alpští zemědělci tvrdili, že náklady a byrokracie jsou vzhledem k jejich obratu příliš velké. Všichni se tak mohli obávat velké ekonomické ztráty, protože pastviny jsou již kultivované a těží hlavně z tamního cestovního ruchu. Situace došla dokonce tak daleko, že některé horské hotely byly nuceny přes letní prázdniny v loňském roce přerušit či dokonce úplně zrušit svoji činnost. Z této nečekané situace samozřejmě byli šokováni i samotní turisté, kteří v některém z horských hotelů očekávali možné přenocování. Po nějaké době bylo také následně přání rakouských zemědělců vyhověno.

Rakouská vláda si od zavedení evidence slibovala nárůst výnosů z DPH oproti roku 2015, a to o osm a půl procenta, nicméně se tato předpověď nenaplnila. Jakmile došlo k součtu daňových výnosů v listopadu roku 2016 bylo v danou chvíli jasné, že se predikce politiků nenaplnila. Celkově vybraly Finanční úřady v Rakousku 24,7 mld. euro – v přepočtu na tehdejší kurz cca 27 CZK/EUR v české měně přibližně 666,9 mld. CZK a konkrétně se jednalo o nárůst 950 milionů euro – cca 25, 65 mld. CZK, kdy se v tomto případě jednalo o částky za období jedenácti měsíců roku 2015.

Zavedení EET v Rakousku následným efektem znamenalo zvýšení nikoliv o osm, nýbrž pouze o čtyři procenta, které nelze připsat evidenci, ale spíše jen zvýšení daňové sazby (ECHO 24, 2017).

Proto ministr Schelling předpokládal, že se výnosy z DPH zvýší proti roku 2015 o osm a půl procenta. Jedním z přínosů zavedení evidence v Rakousku bylo, že se na rozdíl od zavedení EET ve Slovinsku, nepodepsalo na snížení maloobchodních prodejů. Ty totiž podle očekávání o 1,4 procenta, přičemž obchodníci a ostatní podnikatelé očekávali v důsledku zániku jednotlivých druhů živností spíše opačnou situaci, tedy pokles prodejů. Jedním z důvodů byl fakt, že po dvou měsících fungování reformy vláda zmírnila příliš přísné předpisy. Další z výhod pro rakouské podnikatele je skutečnost, si pokladnu či jiný přístroj pro vedení evidence nemusí pořizovat obchodníci s obratem do 30 tisíc eur ročně, zatímco ve Slovinsku i v Česku musí mít pokladnu každý podnikatel, v Rakousku (ECHO 24, 2017).

V dalším textu následuje tabulka s přehledem vývoje HDP v Rakousku v letech 2015 a 2016. Obsahuje také predikci na roky 2017 a 2018.

Tab. 1 Změny oproti předchozímu roku v procentním vyjádření.

	Predikce			
	2015	2016	2017	2018
HDP v nominální hodnotě	2.9	2.8	3.3	3.3
HDP v reálné hodnotě	1.0	1.5	2.0	1.8

Zdroj: <https://www.bmf.gv.at/wirtschaftspolitik/in-oesterreich/aktuelle-wirtschaftsdaten.html>

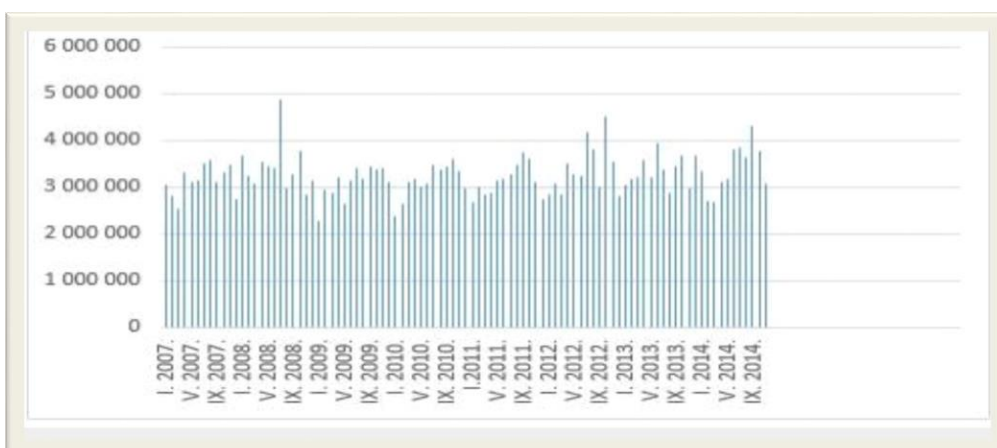
Podle uvedené tabulky je patrné, že se zavedení EET v Rakousku přímo nepodepsalo na hrubém domácím produktu. Tabulka obsahuje rovněž i ekonometrické předpovědi HDP na rok 2017 a 2018.

Když vezmu shodné znaky se systémem EET v České republice, tak se mezi shody dá zařadit nutnost mít registrační pokladnu nebo vydání účtenky klientům.

5.1.2 Chorvatský systém evidence

Nyní následuje pro potřeby komparace zemí se systémem elektronické evidence pojednání o chodu této evidence v Chorvatsku. Spíše informativní poznámkou je skutečnost, že v této části nejsou částky přepočítány na české koruny. Na konec obecného úvodu k Chorvatsku není jistě bez zajímavosti, že tato země je českým občanům poměrně blízká, a to nejen v podobné jazyce, ale i jako oblíbená destinace letních zájezdů.

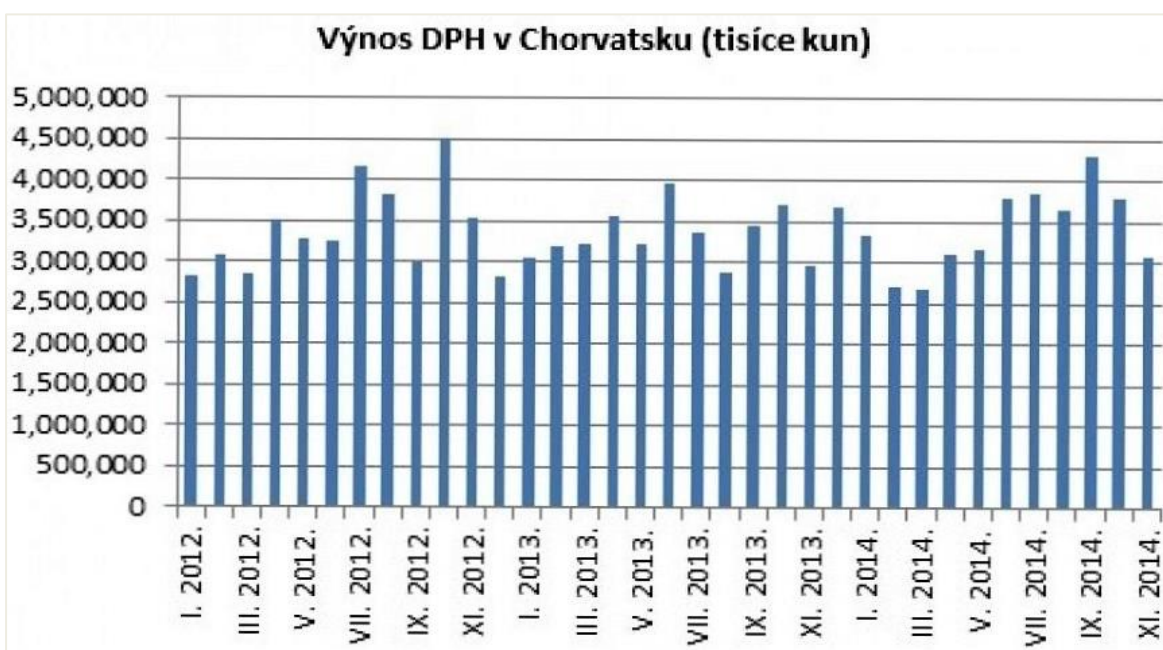
Stát Chorvatsko je v části komparace zmíněno proto, že v něm tehdejší vláda rovněž zavedla systém elektronické evidence tržeb. Systém obdobný EET byl v zemi zaveden roku 2011, tedy časově před zavedením v Rakousku. Zákodárci si od zavedení elektronické evidence slibovali zmírnění šedé ekonomiky, která dle zmínky z úvodu práce, v dnešní době postihuje mnoho států v Evropě. Nicméně se postupem času ukázalo, že zavedení evidence mělo za následek spíše pravý opak požadovaného stavu. Objem stínové ekonomiky se zavedením evidence nepodařilo zredukovat na zanedbatelnou úroveň, která by bylo např. méně než 13 % po vzoru Německa. Po zavedení evidence došlo jen k mírnému poklesu míry šedé ekonomiky. Pro představu ještě před zavedením evidence mělo Chorvatsko odhad šedé ekonomiky kolem 30 % HDP (konkrétní odhad byl roku 2010 cca 29,8 %) a následně po zavedení objem šedé ekonomiky klesl o pouhé 2 procentní body na 28 % HDP (ŽIVNOSTENSKÉ LISTY, 2017). Politiky požadovaný efekt se nedostavil. Co bylo na celé situaci ještě daleko závažnější, tak to byla skutečnost, že kvůli zavedení evidenční povinnosti skončilo mnoho malých živnostníků, zejména v menších turistických destinacích. Následkem evidence tak nebylo snížení stínové ekonomiky, nýbrž spíše poškodila malé chorvatské ekonomiky. Pro názornou ukázkou této skutečnosti může posloužit níže uvedený diagram převzatý z článku Mýty a fakta o EET s titulkem V Chorvatsku se výběr daní nezvedl. Níže je vložen jednobarevný sloupcový graf, který ukazuje výnosy jedné z nepřímých daní – DPH.

Obr. 3 Výběr DPH v Chorvatsku

Zdroj: <http://forum24.cz/myty-a-fakta-o-eet-v-chorvatsku-se-vyber-dani-nezvedl>

Pro aktuálnější znázornění pohledu na situaci je rovněž uveden diagram, který zachycuje daňový výnos z DPH od dřívějšího období, konkrétně od roku 2012.

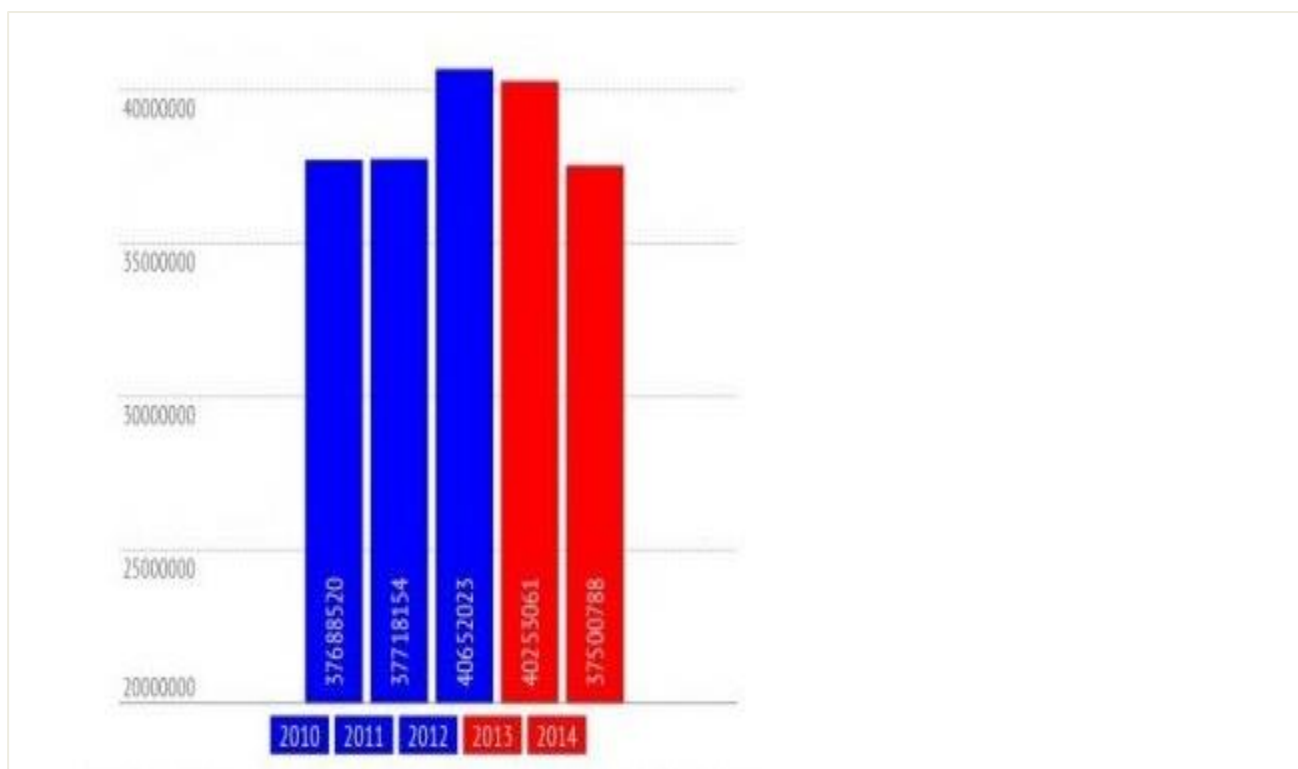
Obr. 4 Podrobnější členění chorvatského výběru DPH Zdroj: https://www.google.cz/search?q=elektronick%C3%A1+evidence+tr%C5%BEeb+na+slovensku&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi27bTtjePTAhVNEVAKHQ-XAWcQ_AUI-BigB&biw=1242&bih=580#imgrc=VsKqi-kV6K788M:

Podrobnější členění chorvatského výběru DPH Zdroj: https://www.google.cz/search?q=elektronick%C3%A1+evidence+tr%C5%BEeb+na+slovensku&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi27bTtjePTAhVNEVAKHQ-XAWcQ_AUI-BigB&biw=1242&bih=580#imgrc=VsKqi-kV6K788M:

Přiložený sloupcový graf udává skutečnost, že od roku 2011, tedy od zavedení evidence tržeb, do roku 2014 měl výběr nepřímých daní spíše kolísavý až klesající trend. Průzkumem vyplynulo, že se nepodařilo dosáhnout částky z května roku

2008, kdy byla částka výběru DPH nejvyšší od začátku světové krize. Nepodařilo se zvýšit výběr ani přes fakt, že vláda v některých sektorech prudce snížila DPH z 25 až na deset procent za účelem zmírnění dopadů hospodářské recese, která zemi postihla roku 2009 v důsledku světové hospodářské krize.

Pro ucelenější představu je v rámci kapitoly o chorvatské evidenci uveden ještě jeden graf, tentokrát s barevně odlišenými sloupci. Modré znázorňují částky vybrané na DPH před zavedením EET. Červené sloupce potom označují výnosy po zavedení elektronické evidence.

Obr. 5 Výběr DPH: před zavedením a po zavedení EET

Zdroj: Ministerstvo financí Chorvatské republiky

Jedním z pravděpodobných důsledků neefektivního fungování chorvatského modelu evidence mohlo být také odvolání tamního ministra financí Lalovace, jenž evidenci v zemi zavedl. Nicméně i přes jeho odvolání zůstal systém v Chorvatsku nadále a zatím nikdo z chorvatských občanů neví, kdy bude navrženo úplné zrušení celého systému elektronické evidence tržeb. Pokud by se tak nestalo, tak by důsledkem byla větší devastace tamní ekonomiky, která je závislá především na příjmech z cestovního ruchu. Co se týká počtu podnikatelů, tak je v níže uvedené tabulce vidět, že jejich počet v letech 2012-2015 s výjimkou 2. a 3. kvartálu roku 2015, spíše klesal.

Dalším z argumentů negativního působení evidence v Chorvatsku je také pokles počtu živnostníků o 28 procent, který se projevil již po dvou letech od tamního zavedení pokladen.

Tab. 2 Počet živnostníků v Chorvatsku v letech 2012-2015

Časové určení	Počet živnostníků
2012 3Q	256 700
2012 4Q	237 600
2013 1Q	218 800
2013 2Q	233 300
2013 3Q	229 500
2013 4Q	236 500
2014 1Q	211 000
2014 2Q	213 700
2014 3Q	205 600
2014 4Q	197 800
2015 1Q	202 500
2015 2Q	210 200
2015 3Q	203 200
2015 4Q	189 700

Zdroj: Jakobová, 2016

Výše uvedená tabulka uvádí počet podnikatelů v Chorvatsku. Dle čísel v ní obsažených lze vypočítat, že byl v určitých obdobích patrný klesající trend v rámci počtu živnostníků. Počet podnikatelů se s uplynulými kvartály jednotlivých let spíše snižoval (FORUM 24, 2017).

S odstupem času je ze statistik chorvatského Ministerstva financí patrné, že částky za výběr daní se o mnoho nezvýšily, přičemž výnos z DPH kolísal kolem částky 3 miliard kun měsíčně (v přepočtu cca 10 820 000 000 CZK), a to vše i přes skutečnost, že v březnu roku 2012, tedy rok před zavedením chorvatské EET, chorvatská vláda upravila základní sazbu DPH o 2 procentní body směrem nahoru.

Evidence nebyla prospěšná ani jiného z makroekonomických ukazatelů, kterým je míra nezaměstnanosti. Na tomto parametru se podepsala neefektivnost systému, jelikož v krátké době po zavedení EET, konkrétně během let 2013 a 2014, vzrostl z 15 % na 17 %. Nárůst nezaměstnanosti je možno připsat snížení počtu živnostníků. Počet osob samostatně výdělečně činných totiž během pár let poklesl

o 32 tisíc. Důvodem byla zejména zvýšená byrokratická zátěž a následně se živnostníci rozhodli pod jejím tlakem svoji výdělečnou činnost ukončit (ŽIVNOSTENSKÉ LISTY, 2017).

5.1.3 Slovinský systém evidence

Dalším státem, který před nedávnou dobou prošel zavedením systému EET je také Slovinsko. Podle obsahové stránky se jedná o systém „chorvatského“ typu. EET byla ve Slovinsku nařízením tamější vlády po předchozím měsíc trvajícím zkušebním provozu zahájena 2. ledna roku 2016. Podle serveru Shutterstock.com si slovinská vláda slibuje od zavedení elektronické evidence tržeb nárůst daňových příjmů v rozmezí zhruba 50 až 100 milionů eur. Od uvedeného měsíce nastala podnikatelům téměř ve všech odvětvích povinnost vést pomocí registračních pokladem elektronickou evidenci. Nicméně tři čtvrtiny obchodníků ještě nestihly potřebné přístroje pořídit a kontrolóři z berního úřadu museli tolerovat absenci vedení elektronické evidence.

Uvedená skutečnost mohla vést slovinské podnikatele k přesvědčení, že systém elektronické evidence splní svůj účel, tedy podaří se mu eliminovat stínovou ekonomiku. Na rozdíl od českého návrhu však obsahuje sankce pro zákazníky, kteří si neuschovají účtenku.

Lidé ve Slovinsku, kteří se postavili do role odpůrců registračních pokladen upozorňovali, že tažení proti daňovým podvodům může těžko řídit člověk, který ve funkci děkana na univerzitě podvodně inkasoval 45 tisíc eur. Navíc prý tyto peníze obdržel za držení pohotovosti v případě, kdyby ve škole někdo náhle dostal nemoc (HOLUB, 2016).

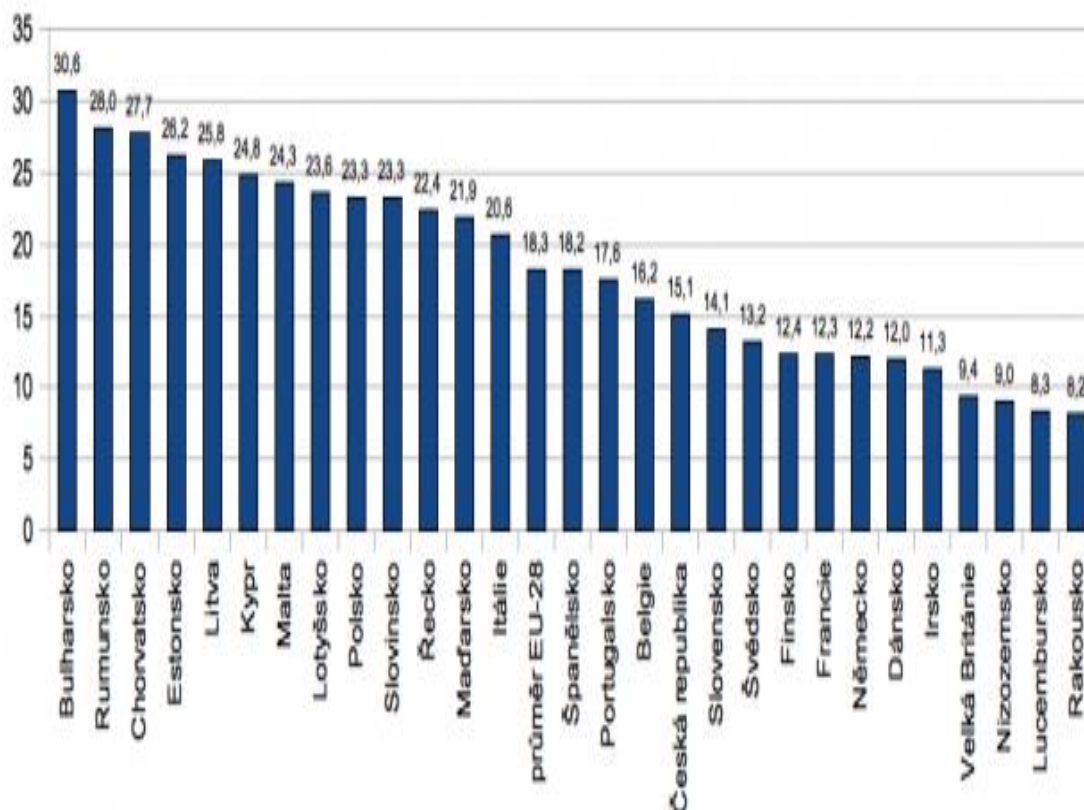
Slovinsko je jednou ze zemí, které se připojily k takřka celoevropskému tažení proti daňovým podvodům. S těmi se mají definitivně vypořádat elektronické pokladny, v Česku známé pod zkratkou EET. Protože Slovinci zavedli bulharský a chorvatský model pokladen on-line napojených na finanční úřady a v tomto ohledu se jedná o takřka stejný systém jako v Česku. Podle ministerské databáze inkasoval slovinský stát za prvních deset měsíců 2,71 miliardy eur. To je o necelé procento víc než ve stejném období roku 2015, kdy úředníci vybrali 2,69 miliardy. Slovincům se v loňském roce poměrně dařilo vybírat daně očekávaným způsobem, příjmy vrostly skoro o čtyři procenta. Neúspěch se dostavil jen u jedné z nepřímých daní, tedy u DPH, a to i přes provedení složité operaci s pokladnami, jejímž cílem mělo být podchycení daňových úniků. Finanční ředitelství Slovinské republiky ale tvrdí, že všechno ve spojení s evidencí pokračuje správným způsobem, který ředitelství oče-

kávalo. Populární je dle jeho názoru i účtenková loterie, která má za úkol přimět klienty, aby požadovali potvrzení o nákupech. Současné vedení lublaňského ministerstva financí takový výsledek příliš netrápí. Systém evidence nakonec nesplnil ministerská očekávání. V důsledku této skutečnosti byl ministr financí Mramor dva týdny po zavedení pokladen nucen na svoji funkci rezignovat, nicméně odstoupil až v červenci téhož roku.

Exaktním výsledkem byl pro Slovince objem vybraných daní, ovšem o příčinách selhání lze zatím jen spekulovat. Systémy registračních pokladen navíc neodhalily žádné skryté tržby podnikatelů, ale spíše měli za následek paniku mezi obchodníky, protože museli zavřít obchody. Z této situace byli šokovaní i spotřebitelé, jelikož poté nevěděli, kam by šli nakoupit. Návrat spotřebitelský optimismu přišel ke konci roku 2016, nicméně ani tento fakt již nezachránil možné vyšší výnosy z DPH.

Trest za porušení evidenční povinnosti jsou následující: Pokud podnikatel nezaeviduje tržbu v registrační pokladně, hrozí mu pokuta, zákaz prodeje až na 72 hodin a odebrání oprávnění k podnikání. Zde je patrna jistá paralela s tresty za porušení evidenčních povinností s českým právním řádem. Potrestání se nevyhnou ani klienti. Zákon počítá s tím, že zákazník bude muset nejen převzít účtenku, ale také bude mít povinnost uschovat doklad po celou dobu zákonné záruční lhůty zakoupeného zboží. Zákon navíc počítá se sankcemi pro zákazníky, pokud účtenku neuschovávají. Původní návrh počítal s pokutou v rozmezí od 40 do 400 eur.

Pro následující část je níže uveden sloupcový graf, který znázorňuje podíl šedé ekonomiky na HDP jednotlivých států Evropské unie. Jelikož jde o část pojednávající o Slovinsku, bude z diagramu vyhodnoceno. Na první pohled je patrný fakt, že se šedá ekonomika ve státě Slovinsko nachází nad evropsko-unijním průměrem. Při pohledu detailněji lze vysledovat konkrétní hodnoty míry stínové ekonomiky, která činí přibližně 23 % HDP slovinské ekonomiky.

Obr. 6 Podíl šedé ekonomiky na HDP ve státech EU (2015)

Zdroj: Friedrich Schneider, Konrad Raczkowski, Bogdan Mróz, (2015) "Shadow economy and tax evasion in the EU", Journal of Money Laundering Control, Vol. 18 Iss: 1, pp.34-51

5.1.4 Porovnání systémů s českou EET a srovnání míry šedé ekonomiky s evropskými zeměmi

Pro Českou republiku bylo pravděpodobně jedním z hlavních důvodů pro zavedení EET především zmírnění šedé ekonomiky, podobně jako v jiných státech. Dle prezentace v médiích zastával tento názor především ministr financí Babiš. Nicméně není jasné, proč k tomuto kroku dospěl právě v České republice? Míra této ekonomiky není ve všech státech stejná, a tudíž se v každém z nich liší. Pro demonstraci reality, že Česká republika nemá objem stínového hospodářství natolik vysoký, aby dle mého názoru vyvstala nutnost zavedení EET, je níže uvedeno několik čísel s informacemi.

Nyní následují data o pohybu cen zboží. Statistiky pro Českou republiku dále uvádí, že tržby bez DPH vzrostly v prosinci v běžných cenách meziročně o **15,7 %**, ve stálých cenách (po očištění o inflaci) o **7,6 %**. Nárůst cen se týkal zejména podnikatelského odvětví ubytování, stravování a pohostinství. Nicméně nelze tento nárůst jednoznačně připsat vlivu zavedení EET (ČSÚ, 2017). Aktuální data Českého statistického úřadu potvrzují, že tržby v ubytování, stravování a pohostinství rostou už delší dobu. Vliv zavedení EET na jejich základě nelze potvrdit ani vyloučit. Tržby v ubytování, stravování a pohostinství totiž metodicky neodpovídají datům o tržbách z EET (BANKOVNÍ KÓD, 2017).

Uvedená skutečnost mohla vést slovinské podnikatele k přesvědčení, že systém elektronické evidence splní svůj účel, tedy podaří se mu eliminovat stínovou ekonomiku. Na rozdíl od českého návrhu však obsahuje sankce pro zákazníky, kteří si neuschovají účtenku.

Trest za porušení evidenční povinnosti jsou následující: Pokud podnikatel nezaeviduje tržbu v registrační pokladně, hrozí mu pokuta, zákaz prodeje až na 72 hodin a odebrání oprávnění k podnikání. Zde je patrna jistá paralela s tresty za porušení evidenčních povinností v českém právním řádu.

Od druhého ledna 2016 by sice měli všichni podnikatelé na pokladnách účtovat, daňoví úředníci ale musí tolerovat, že si tři čtvrtiny obchodníků ještě nestihly potřebné přístroje pořídit. Dva týdny a dva dny po zavedení pokladen musel navíc Mramor rezignovat.

Odpůrci pokladen totiž upozorňovali, že tažení proti daňovým podvodům může těžko řídit člověk, který ve funkci děkana na univerzitě podvodně inkasoval 45 tisíc eur. Dostal je za to, že údajně držel pohotovost, kdyby ve škole někdo onemocněl.

6 Diskuse

6.1 Rizika pro podnikatele z důvodu zavedení EET

Pro doplnění problematiky zavedení EET do praxe podnikatelů jsou zmíněna rizika a příležitosti. Níže je uveden výčet některých z nich.

Prvním z možných rizik může být **ukončení podnikání**. Riziko uzavření živnosti patří pravděpodobně k jedné z nejčastějších, ale také z pohledu podnikatelských subjektů k nejhorší možné variantě. Nikdo z podnikajících si nepřeje svoji činnost zanechat, jelikož pro mnohé může být jedním ze smyslů života a v neposlední řadě také chtějí poskytovat službu pro občany, což je také jeden z důvodů pro podnikání. Pro některé podnikatele už může být likvidační také pouhé zdražení komodit, a to i v řádu jednotek korun.

Dalším by mohlo být **zdražení produktů či zboží**. Jak již bylo avizováno výše, tak pro potřeby EET je nutné opatřit si speciální registrační pokladnu. Její cena ovšem není srovnatelná s klasickými pokladnami. Proto finanční částku na pořízení té registrační často musejí obchodníci následně promítnout i do ceny nabízených produktů či služeb. Částky za pokladny se mohou zdárně odlišovat, ale obvyklá cena se pohybuje okolo 10 až 20 tisíc korun. Zde je tedy jasně vidět, že po zavedení pokladen nelze prodávat zboží nebo služby za ceny předchozí, pokud podnik nechce být ztrátový.

Jako potenciální riziko by se také jevil **odchod podnikatelů do zahraničí**. Pro lepší pochopení se v následujícím případě jedná o krátkodobé či trvalé opuštění republiky s cílem získat pro své podnikání příznivější podnikatelské podmínky v zahraničí. Stejně jako u prvního rizika se jedná o variantu, která je pro podnikatele nejméně žádoucí. Bylo by zde také dobré podotknout, že před časem vysílaly české televizní stanice prostřednictvím reklamních spotů jistou kampaň, která poukázala na tvrdé podmínky pro podnikatele a upozorňovala na možnost odchodu podnikatelů do zahraničí.

6.2 Příležitosti plynoucí z povinnost vedení EET

Jelikož byla výše uvedena rizika, tak zákonitě budou v následujícím textu uvedeny příležitosti přicházející z vedení EET. Vzhledem k faktu, že podnikatelé vnímají evidenci spíše jako zátěž, bude příležitostí o něco méně než rizik.

Nicméně jednou z nich by mohlo být **lepší členění provedených transakcí**. Zpřehlednění podnikatelské činnosti a to nejen pro sebe, ale i pro své zaměstnance. Snadnější hledání dat a informací, se kterými potřebuje v danou chvíli pracovat. To má potom pozitivní vliv na produktivitu práce, jelikož snadno vyhledané údaje přispívají k lepšímu pochopení ostatních postupů v práci.

Jako další ze série příležitostí by se nabízela možnost **využití nových technologií**. Dnešní rychle se měnící doba s sebou přináší mnoho technických vymožeností, obzvláště pokud jde o oblast výpočetní techniky. Registrační pokladny jsou právě jednou z nich. V rámci pokladen si tak zaměstnanci vyzkouší jejich ovládání a proniknou tak do světa moderních trendů v oblasti techniky. Z určitého pohledu chce vláda přimět podnikatele využívat nové technologie tím, že využijí registračních pokladen a systémů elektronické evidence.

Našla by se také další příležitost, a sice **existence podobného systému evidování**. V podnikatelské praxi se totiž v současnosti ukazuje, že na místech, kde byly systémy nebo jakákoliv evidence zavedena již dříve, EET nepřinese další práci s doklady, obsluha stále pracuje se stejnou pokladnou, která zaregistruje tržbu a na účtenku vytiskne dva kódy navíc. Na místech, kde neměli nainstalované žádné systémy založené na principu EET, je nutnost se naučit ovládat alespoň jednoduchou pokladnu, která ovšem přináší zpřehlednění dokladů a vykazování denních tržeb. Taktéž snižuje chybovost obsluhy při účtování ručně psaných dokladů (NOVÁK, 2017).

Přes všechna možná ujištění úředníků ministerstva financí, že systém evidence pro ně nebude velkou zátěží se mnoho provozovatelů restauračních a ubytovacích zařízení zavedení EET obávalo. Záhy se ukázalo, že **v případě použití ověřených systémů nepřináší s sebou tento systém neúměrně vysoké náklady**. V ojedinělých případech lze totiž vedení EET vyřešit např. použitím chytrého telefonu s bezplatnou aplikací. Protože se po uskutečněných tržbách musejí tisknout účtenky, tak je nutné k aplikaci dodat, že v ní není třeba mobilní tiskárny (evidenční povinnost se rovněž považuje za splněnou zasláním účtenky prostřednictvím elektronické pošty zákazníka). Restauriční provozové jsou naopak zvýhodněny nižší sazbou DPH na stravu, ke zdražování by tak neměl být důvod (NOVÁK, 2017).

Jednou z čerstvých informací je pozměňovací návrh ministerstva financí, které se rozhodlo vyjít vstříc **veřejně prospěšným formám podnikání**, jakými jsou např. kluby či spolky. Uvedené způsoby činnosti byly již uvedeny v části Teoretické aspekty v podkapitole Způsoby obcházení EET, nicméně v tam se hovořilo o klubech a spolcích spíše z pohledu zahraničí. Kluby a spolky by měly být bezpodmínečně vyjmuty z povinnosti vést EET, proto si nemusí pořizovat registrační pokladnu (NO-VINKY CZ, 2017).

6.3 Neochota platby daní

V této části bych opět chtěl navázat obecnějším úvodem, a to úvodem o motivaci člověka. Pokud jde o smysl lidské motivace, jistě není třeba dlouze polemizovat nad realitou, že pokud nejsou lidé motivováni, nedávají do činnosti potřebné úsilí nebo se ji snaží šdit. To stejné platí také u daňových sazeb. Pokud se nastaví příliš vysoko, lidé se budou snažit hledat způsoby, jak tyto vysoké daně neplatit. Snaží se přirozeně v první řadě najít legální cestu, jak se vyhnout daňovému odvodu, ale najdou se lidé, kteří jdou automaticky nejprve cestou nelegální.

Při nelegálním úniku dochází k porušení zákonných předpisů poplatníkem. Osoba, které náleží povinnost odvodu a zaplacení daně, si nekalými způsoby svoji daňovou povinnost z důvodu vyššího disponibilního příjmu. Problém se může skrývat také v nepřiznání příjmů nebo potenciálního krácení tržeb, které dotyčná osoba obdrží v hotovosti. Proti těmto praktikám je nastaven systém elektronické evidence tržeb prostřednictvím registračních pokladen (KRISTOVÁ, 2015).

Uvedený text posloužil jako názorná představa průběhu konání, kterým se poplatník vyhne placení daní, a to často z důvodu nízké motivace. Vhodným teoretickým východiskem lidské motivace k platbě daní může být tzv. Lafferova křivka.

6.3.1 Lafferova křivka

Jedná se o pojem z oblasti makroekonomie. Definic lze k uvedenému termínu najít celou řadu. Podle HOLMANA (2011) se jedná o funkční vztah mezi mírou zdanění a výnosem z daní. Model je zvláštní zejména svou specifičností a neočekávaným stavem v budoucím vývoji. Říká totiž, že pokud se zmíněná míra zdanění dostane do tzv. zakázané zóny, je potom následkem výnos z daní na úrovni nižší míry, nebo dokonce ještě menší výnos. Ve své podstatě pramení z faktu, že se lidé při vyšší daňové zátěži snaží placení daní vyhýbat. Proto je v budoucím období očekávaný vyšší daňový výnos naopak ve většině případů na menší úrovni.

Zde je tedy názorná ukázka tvrzení, které podotýká, že není dobré mít daňové sazby nastavené příliš vysoko. Mimo jiné požadavky liberálních ekonomů mluví

o nízkých daních a vyšší svobodě podnikání, které jsou pro hospodářství státu podstatnou podmínkou hospodářského rozvoje.

S tímto pojmem souvisí také následující internetový článek. Podle tohoto článku, ve kterém hovořil i Václav Klaus mladší, pouze 7 studentů z osmdesáti vyjádřilo podporu EET. Na celé situaci byl alarmující fakt, že šlo o studenty ekonomické fakulty.

6.3.2 Fiskální dopady vysokých daní

Rád bych se také zastavil u tématu fiskální politiky. Vyšší sociální příspěvky s pří-
mou úměrou zatěžují státní rozpočet, neboť výplata takovýchto dávek probíhá
v rámci tzv. transferů z výdajové stránky státního rozpočtu. V důsledku vyšších
transferů je vláda v případě, že nechce mít deficitní neboli schodkový rozpočet, nu-
cena dále zvýšit daňové zatížení.

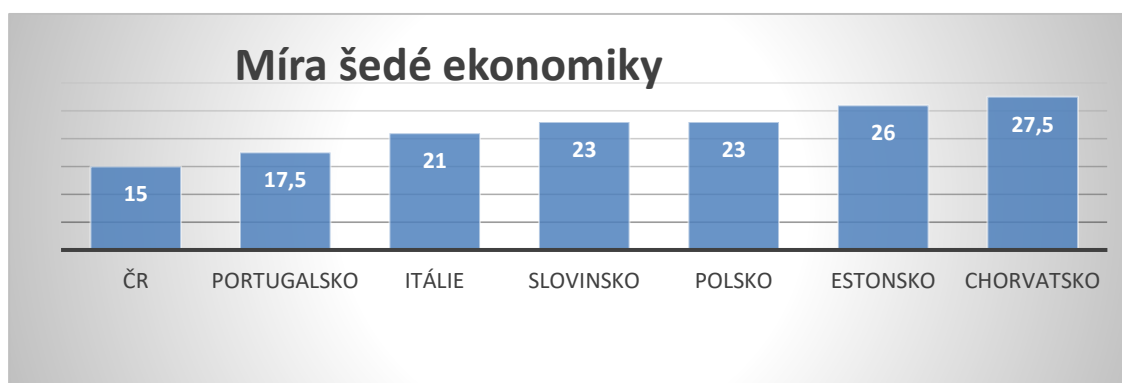
Vládní strany se snaží sledovat především své vlastní zájmy a až následně zájmy
svých voličů, jak to také ostatně tvrdí mnoho teorií z oblasti ekonomie. Ale pokud
jde o rozhodnutí, které má celoplošný dopad na stát, je vhodnější nechat některá
rozhodnutí nacházející se v přímém rozporu se zájmy politiků a skupiny voličů opo-
zičních stran více projednat a jakmile jsou v návrhu zákona provedeny příslušné
změny, tak až poté by měl zákon nabýt platnosti a následně účinnosti.

Šedá ekonomika

Termín spadající do oblasti ekonomie, konkrétně makroekonomie. Jde o část hospo-
dářství státu, které zahrnuje zejména svépomocné práce (tj. práce, kterou člověk vy-
konává sám) a výpomoci, které nejsou předmětem daně, a tudíž nepodléhají zda-
nění. Jde ve své podstatě o legální způsob, jak se vyhnout platbě daní. Konkrétními
příklady mohou být práce v domácnosti, samostatné opravení auta (bývalo spíše
dříve z důvodu jednodušší konstrukce motoru), střešní práce, stavební práce a jiné.

Jedním z faktografických údajů je ten, že Česká republika se s objemem šedé
ekonomiky s hodnotou 15,1 % HDP v roce 2015, což dělalo cca 460 mld. Kč a pohy-
bovala tak hluboko pod evropským průměrem, který pro zajímavost v rámci Evrop-
ské unie činil 18,5 % HDP. Oproti některým dalším státům se za daných okolností
jedná spíše o zanedbatelnou hodnotu. Varovnější situace je totiž například v Bolívii
nebo Gruzii, kde míra šedé ekonomiky dosahuje hodnot blížících se 70 % HDP. Uve-
dené skutečnosti vypovídají spíše o tom, že v České republice nebylo skutečně nutné
zavést EET. Jako názorný důkaz o skutečných hodnotách šedé ekonomiky slouží ná-
sledující graf. Zajímavé jsou dle mého názoru a vzhledem k výše uvedené komparaci

zejména údaje o stínové ekonomice v Chorvatsku a Slovinsku. Míra se pohybuje nejen nad výší šedé ekonomiky v České republice, ale rovněž i nad průměrnou výší v rámci EU. Na škále je uvedeno i výše zmíněné Rakousko, které má dokonce o více než polovinu nižší míru šedé ekonomiky, takže zavedení tamějšího systému evidence rovněž nebylo za potřebí. Ještě je zde uveden graf zobrazující jednotlivé míry stínové ekonomiky ve vybraných státech Evropské unie v roce 2016. Podle dat je patrná skutečnost, že Česká republika má dokonce menší objem šedé ekonomiky než Itálie, a to i přes skutečnost, že kupní síla italského obyvatelstva je vzhledem k hospodářské vyspělosti jistě vyšší než u českého.

Obr. 7 Objem šedé ekonomiky ve vybraných státech EU (% HDP)
Zdroj: Eurostat, Světová banka, Friedrich Schneider, 2016

6.4 Dotazníková šetření

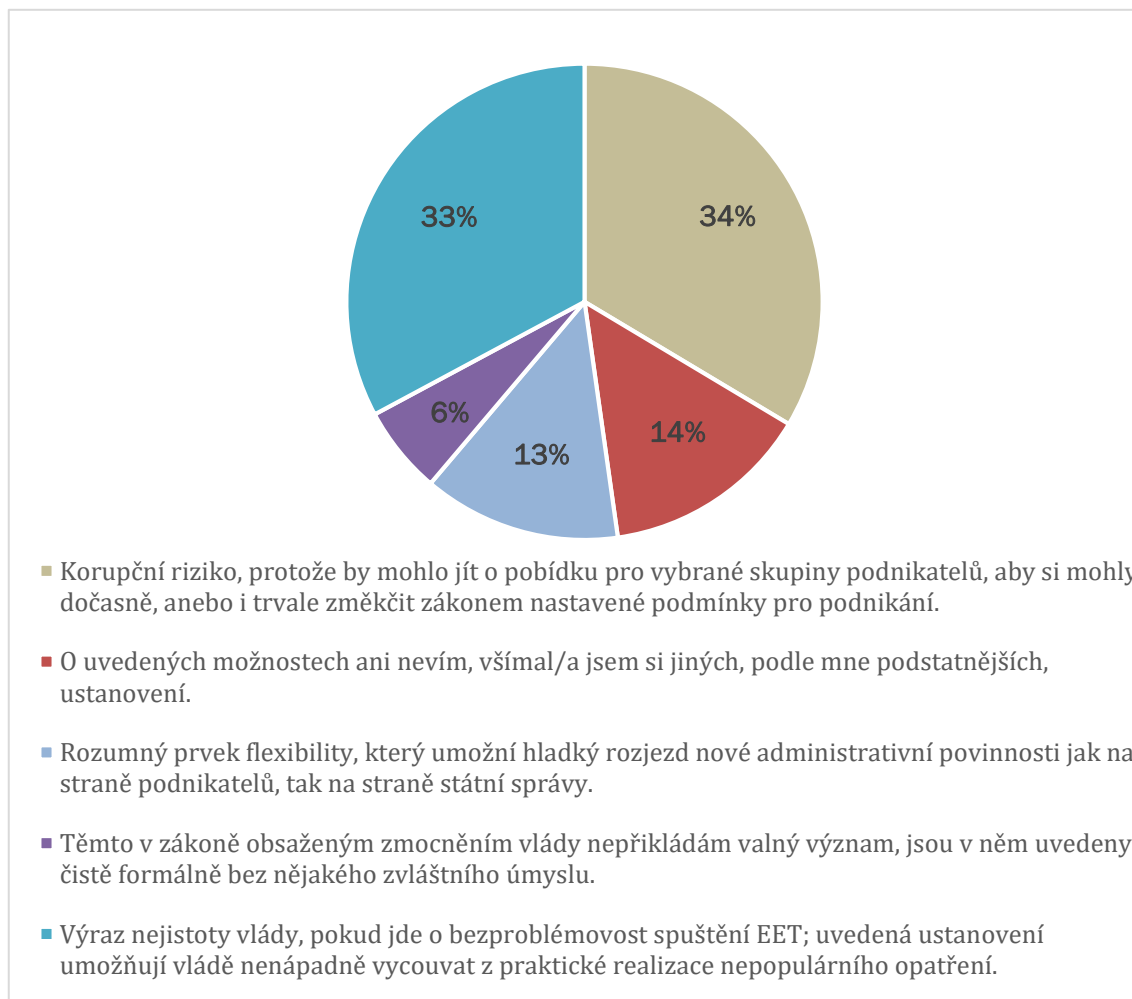
6.4.1 Výzkum adresovaný podnikatelům

Pro potřeby objektivnějších výsledků jsou uvedeny také dotazníky, které byly cíleně rozeslány podnikatelským subjektům. V případě výsledků uvedených dotazníků se jedná o data sekundární.

Výsledky 1. vybraného dotazníku

V rámci prvního z vybraných dotazníkových šetření byl v textu dotazu následující: „Díky platnému znění ZoET má vláda České republiky možnost operativně vydat nařízení, jímž upraví druh tržeb, které je vyloučeny z povinného vedení EET a současně které lze evidovat ve zjednodušeném režimu, a případně také dále posunout dobu pro zahájení povinné evidence u těchto druhů tržeb. Otázka zněla: Toto oprávnění

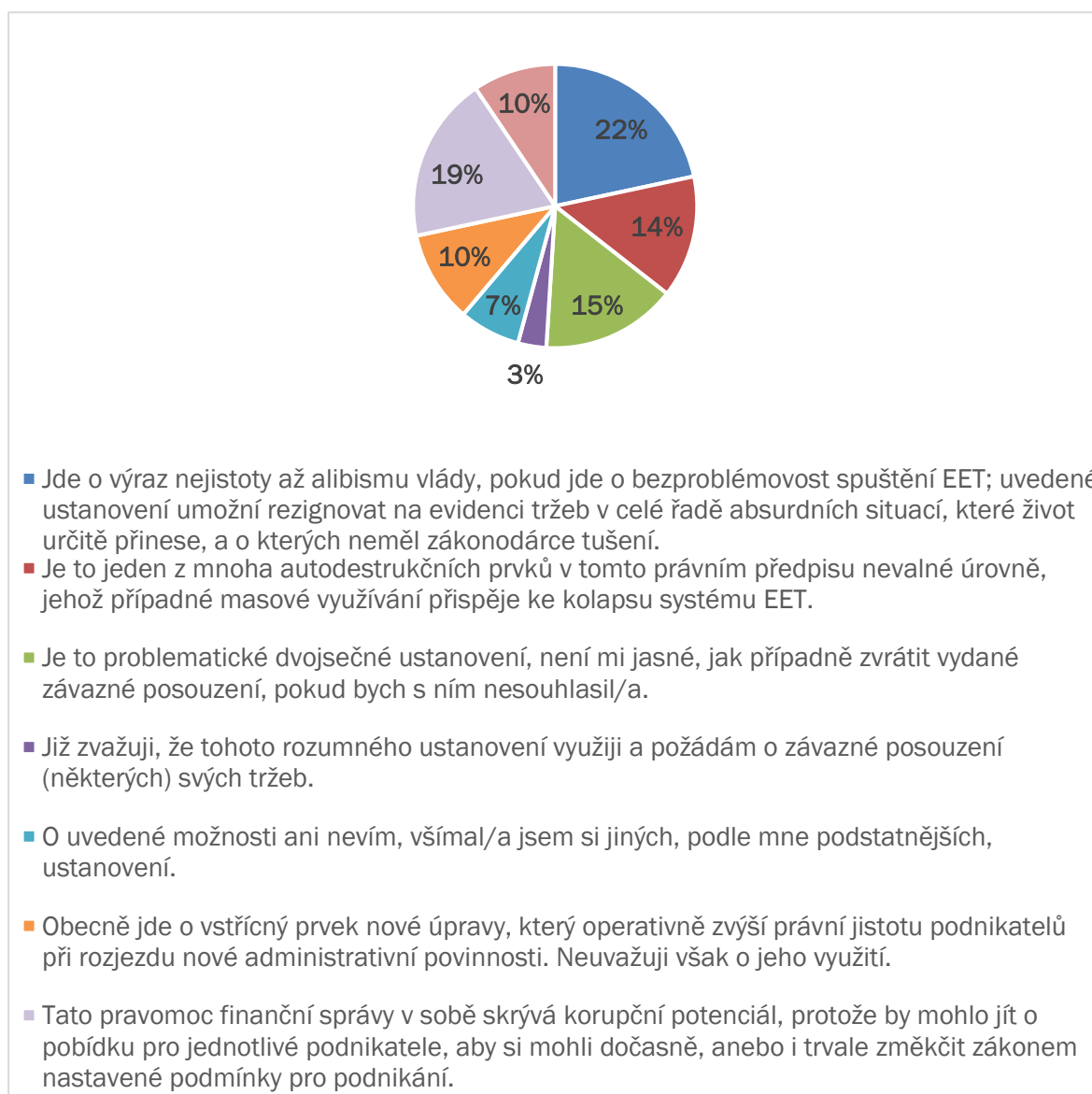
vnímám jako... ? a namísto teček měl podnikatel následně vybrat některou z nabízených možností. V grafu jsou uvedeny vybrané možnosti v procentuálním zastoupení.

Obr. 8 Dotazníkové šetření č. 1 cílené na podnikatele
Zdroj: Hospodářská komora České republiky, 2017

Výsledky 2. vybraného dotazníku

Další z otázek směřovaných podnikatelské veřejnosti byla uváděna spolu s ustanovením ZoET ve smyslu, že platné znění tohoto zákona dává finančnímu úřadu pravomoc na základě individuální žádosti živnostníka závazně posoudit, zda je určitý druh platby možné platbu posoudit jako evidovanou tržbu nebo jestli lze tržbu evidovat zjednodušeným způsobem. Otázkou pro respondenty byla následující věta: Co si o této pravomoci správce daně podnikatelé myslí? Následně byly respondentům nabídnuty možnosti odpovědí a měli vybrat jednu z nich.

Obr. 9 Dotazníkové šetření č. 2 cílené na podnikatele

Zdroj: HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017

6.5 Názory podnikatelské veřejnosti na uvedení EET do praxe

Podle průzkumu provedeného těsně před spuštěním tzv. druhé vlny evidence, konkrétně se jednalo o datum 27. února 2017, bylo zjištěno, že bezmála 60 procent obchodníků v České republice není připraveno na zavedení EET od 1. března. Nepřipraveností měli podnikatelé na mysli hlavně skutečnost, že si nebyli schopni vyzvednout tzv. autentizační údaje nezbytných k přístupu do systému evidence. Do data průzkumu si údaje vyzvedlo cca 106 500 maloobchodníků a velkoobchodníků z přibližného počtu 250 000. Přibližně 145 000 obchodníků nechalo přípravy na povinnost vést EET na poslední chvíli. Prodejci pokladních systémů tvrdili, že na vině byly zejména dvě věci: neznalost podnikatelů a přístup Finanční správy, která stála za vydáním pozdně zpřesňujících pravidel pro vedení evidence v druhé vlně. Z pohledu Finanční správy bylo uvedené obvinění odmítnuto.

Příklad

Následující text slouží jako vhodný demonstrativní příklad k výše uvedeným informacím.

Dobrym příkladem by mohly být restaurace, které v důsledku zavedení EET zdražily kromě alkoholických nápojů i nealkoholické či dokonce kávu. Jen pro představu: dva decilitry pomerančového džusu stály v prosinci 2016 v průměru 27,48 korun, což bylo o 2,46 procenta více než v listopadu 2016. Nápoj Coca-cola byl dražší o 3,8 procenta, za tureckou kávu si hosté v restauraci připlatili o 2,7 procenta korun, zatímco káva z automatu podražila „pouze“ o 0,69 procenta. Názor, že prosincové zdražení jídel v restauracích nastalo především kvůli spuštění EET potvrzuje i analytik společnosti Deloitte David Marek.

Dopad EET na podnikatele v rámci ukázek z praxe

V této části bych rovněž chtěl uvést konkrétní příklad z reálné praxe. Z řady případů v souvislosti s EET bylo mimo jiné na internetových stránkách uvedeno, že podle článku z portálu iDnes.cz poškodilo zavedení elektronické evidence tržeb 38 procent podnikatelů v cestovním ruchu. Nicméně někteří 31 procent živnostníků

podnikajících osob v tomto oboru naopak žádnou výraznější změnu nepocítilo. 23 procent respondentů dokonce uvedlo, že po zavedení evidence pocítili spíše zlepšení.

Zajímavé výsledky byly ke spatření na dalším z webových portálů, a to např. z portálu Novinky.cz ze dne 18. dubna 2017. Tohoto dne zveřejnil předběžné výsledky ze šetření Hospodářské komory ČR, která se respondentů zeptala na obtíže při začátku podnikání.

Průzkum obsahoval mimo jiné otázku na bariéry provozování živnosti. Jednou z odpovědí respondentů bylo, že jako největší bariéry rozvoje podnikání v oboru považují stav legislativy, podnikatelského prostředí a jako poslední kvalitu vzdělávání.

Další otázka se týkala legislativní úpravy cestovního ruchu. Pro vznik zákona o podpoře cestovního ruchu, který by taxativně definoval způsob organizace a řízení cestovního ruchu včetně způsobu jeho financování, je dle průzkumu 36 procent podnikatelů (NOVINKY.CZ, 2017).

Ekologické dopady EET

Ve spojitosti s elektronickou evidencí se podle veřejného mínění ekologicky smýšlejících lidí, zejména sympatizantů politické strany Zelení, objevila otázka na působení evidence na životní prostředí. Ministerstva financí a životního prostředí totiž dle přesvědčení těchto lidí neřešila potenciální ekologické dopady, které mohou vzniknout v důsledku zvýšeného tisku papírových účtenek, jež mohou být nebezpečné také pro lidské zdraví v důsledku obsahu toxické látky zvané Bisfenol. které jsou navíc delší než dříve a neřešila to ani přes skutečnost, že mělo ministerstvo životního prostředí samozřejmě možnost v rámci připomínkového řízení vznést jakékoliv námítky. ZoET se však ekologickými dopady takřka vůbec nezabýval a k návrhu nemělo připomínky ani vládní orgán zabývající se otázkou ekologie –ministerstvo životního prostředí, které neshledalo nadměrný tisk účtenek za velký problém. Nicméně podle stanoviska strany Zelení má spotřeba papíru na účtenky podstatný ekologický vliv a problém představuje.

Podle Dominiky Pospíšilové z tiskového oddělení úřadu ministerstva životního prostředí si ministerstvo životního prostředí neprovedlo, a dokonce ani nezadávalo žádné analýzy k ekologickým dopadům evidence. To znamená, že v případě neprovedených analýz si nebezpečí pro přírodu neuvědomí ani samotní podnikatelé a účtenkami potom rozhodně nešetří. Do systému EET poslali restauratéři a hoteliéři do čtvrtka 29. prosince, což následně činilo zhruba 74 milionů vytisknutých účtenek (PLÍHAL, 2016).

Ministerstvo životního prostředí k celé situaci kolem životního prostředí vydalo pouze stanovisko, které znělo přibližně tím způsobem, že se celá debata kolem vlivu EET na životní prostředí zdá být pouze spekulativní úvahou a zároveň že by EET mělo nějaký citelný nebo významný dopad na životní prostředí v ČR. Podle stanoviska expertů MŽP z různých oblastí jej nemá, nezpůsobí je ani navýšení spotřeby účtenek, ani odběr energie kas EET,“ konstatovala Pospíšilová. Dle jejího vyjádření navíc obor životního prostředí poslal k určitému materiálu zabývající se přímo dopadem bisfenylových účtenek několik technických připomínek.

V případech škod způsobených na přírodě je nutné vynaložit často velké částky na její revitalizaci. Tyto částky se mohou pohybovat ve výši miliard korun. Nicméně podle Pospíšilové z MŽP očekává resort navýšení příjmů státního rozpočtu ve výši až osmnácti miliard korun za rok. Řekla také, že jistá suma získaných prostředků může být určena právě na projekty, které směřují k ochraně přírody. Pokud jde o čísla související s evidencí tržeb, tak od prosince roku 2016 muselo papírové účtenky povinně tisknout zhruba 40 tisíc podnikatelů z oblasti restaurací a hotelů. Jelikož se od prvního března letošního roku se k EET připojilo dalších 250 tisíc podnikatelů z oblasti obchodu, spotřeba papíru bude zákonitě vyšší.

Potenciálním nebezpečím pro životní prostředí se v souvislosti s tiskem účtenek jeví **tzv. účtenková loterie**, protože by mohla mít zjevné ekologické dopady. Navíc by také nemělo být mnoho času se připravit na příchod loterie, protože se její předběžné zahájení očekává v polovině tohoto roku.

Ekologicky smýšlející lidé předpokládají, že systém, který je resortem financí lidově přezdíván jako státní „účtenkovka“, by mohl zapříčinit prudce zvýšený zájem zákazníků o převzetí účtenek. Tato skutečnost by mohla vést řadu zákazníků ke změně jejich spotřebitelského chování tím způsobem, že se při jednotlivých nákupech budou snažit získat co nejvíce účtenek, aby tak v osudí zvýšili svoji šanci na výhru.

Ministerstvo životního prostředí nicméně neuznává riziko navýšení spotřeby papíru na vydání účtenek. Své stanovisko zdůvodňovalo tvrzením, že průměrný zákazník má v dnešní době návyk si většinu účtenek vzít ke kontrole nebo účtenky uschovat doma pro případ možné reklamace po dobu záruční lhůty nakoupeného zboží. Dnes se jedná o standardní davové chování, které účetní systém již předpokládá. Pospíšilová z MŽP navíc řekla, že již dnes při zaplacení kartou dostávají zákazníci v mnoha případech účtenky dvě – za nákup a provedenou bankovní transakci (BYZNYS NOVINKY.CZ, 2017).

7 Závěr

Předpokládaným cílem práce měla být definice přínosů a rizik plynoucí ze zavedení povinnosti k EET. Na základě uvedených informací si může čtenář udělat poměrně ucelenou představu na problematiku vedení EET. V práci totiž nebyly zmíněny jen nevýhody, ale i výhody evidence tržeb. Nicméně vzhledem k nárůstu administrativní náročnosti a s tím souvisejícího růstu počtu úředníků souvisejících s povinností vést EET jednoznačně vypovídá o skutečnosti, že evidence je v prostředí tržní ekonomiky založené na svobodném rozhodování podnikatelských subjektů prakticky nežádoucím předmětem provozování živnosti. Na druhou stranu sice jde o poměrně zajímavý projekt, ale není dostatečně efektivní k tomu, aby mohl být používán zejména menšími živnostníky. Často totiž provozují obchod na vesnici a do obchodu přijde za den pouze pár lidí a potom této skutečnosti odpovídají tržby získané z provozu živnosti. Obchodníci již prošli vlnou spuštění EET, ale podnikatelům, kterých se ještě nedotkla 3. a 4. vlna povinnosti k EET bych doporučoval odložení určitého finančního obnosu na pozdější financování podkladů potřebných k vedení elektronické evidence.

Přestože by měl být systém EET v České republice sankciován mírnější formou, než je tomu ve zmíněném případě v Chorvatsku, nelze na tento fakt spoléhat s plnou jistotou. Vždy se mohou najít jedinci, kteří využijí zákonné částí ve svůj prospěch, jako např. udávání hospodských na finanční úřad za nevydání účtenky. Zvláštní je na tomto jednání realita, že tak nečiní lidé nepoctiví, ale naopak ti lidé, kteří jsou s respektem k zákonu na vysoké úrovni. Typickou vlastností českého obyvatelstva je závist a s ní související udávání, které díky evidenci tržeb mohou někteří občané zneužít. Uvedení jedinci mohou své jednání považovat za jistý druh morální satisfakce, ovšem ta je pouze jednostranná. Mé doporučení by bylo následující. Pokud nejde v rámci nevydání účtenky o rutinní a pravidelně se opakující záležitost, tak bych nechal příslušného podnikatele dál vykonávat jeho živnostenskou činnost. Samotným podnikatelům doporučuji v případě uvedených sankcí, které jsou poměrně vysoké, raději dodržet vydané předpisy.

Zákonodárny proces totiž ne vždy v plné míře respektuje zájmy všech skupin obyvatel. Také není vždy snadné zavést zákony takovým způsobem, aby lidé příliš nepocítli jejich životní přítěž. Zákon, který nereflktuje komplexní problémy praxe, bývá totiž často porušován. Poslanci proto situaci s evidencí vyřešili pro podnikatele nejméně zatěžujícím způsobem, a to tak, že místo plošného zavedení EET přistoupili

na postupné zavedení povinnosti k evidenci po etapách pro jednotlivé skupiny podnikatelů, jak již bylo uvedeno v dřívější části práce.

I když bylo zavedení EET pro mnohé podnikatele náročné, myslím že postupem času jej přijmou za své. Přeci jen úředníci nejsou ty osoby, které vydaly ZoET. Úředníci pouze plní nařízení zákonodárců a podnikatelé by měli tento fakt respektovat.

8 Literatura

8.1 Knižní zdroje

DUŠEK, J. *Elektronická evidence tržeb v přehledech*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5839-8. 112 s.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2011. 5. vydání. ISBN 978-80-7400-006-5, 720 s.

JAKOBOVÁ, M. *Elektronická evidence tržeb*. Bakalářská práce. MENDELU Brno, 2016, 52 s.

KRISTOVÁ, I. *Opatrenia obmedzujúce daňové úniky, ich aplikácia v Českej republike*. Bakalářská práce. MENDELU Brno, 2015, 74 s.

KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 6. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3, 276 s.

8.2 Internetové a elektronické zdroje

EKONOMIKA iDNES.CZ. [online] [cit. 16. května 2017 13:55]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/eet-osvobozeni-spolezk-neziskovka-obrat-300-000-bebis-fw6-/ekonomika.aspx?c=A170516_134846_ekonomika_rts

BYZNYS NOVINY.CZ. MICHL, T [online] [cit. 20. 1. 2017]. Dostupné z: <https://www.byznysnoviny.cz/2017/01/20/ministerstva-neresila-ekologicke-dopady-eet-zeleni-spotreba-papiru-uctenky-problem/>

ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vic-nez-polovina-obchodniku-na-eet-neni-pripravena/1454638>

ECHO 24. [online] [24. 1. 2017]. Dostupné z: [http://echo24.cz/a/w6vut/eet-sehrouti-ve-slovinsku-i-v-rakousku#zVpRR8\]sefklzueP.01](http://echo24.cz/a/w6vut/eet-sehrouti-ve-slovinsku-i-v-rakousku#zVpRR8]sefklzueP.01)

FINANCE.CZ. [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dan-z-prijmu-pravnicky-osob/>

FORUM 24. [online]. Dostupné z: <http://forum24.cz/myty-a-fakta-o-eet-v-chorvatsku-se-vyber-dani-nezvedl/>

i DNES. [online]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/zmeny-cen-v-restauracich-v-prosinci-2016-dxw-/ekonomika.aspx?c=A170226_114944_ekonomika_neh

- PENÍZE:CZ. [online]. Dostupné z <http://www.penize.cz/dan-z-prijmu/315652-pet-zpusobu-jak-obejit-eet-nealette-na-ne!>. ISSN 1213-2217.
- PRAVÝ PROSTOR. KURIER.AT. [online] [cit. 19. 6. 2016]. Dostupné z: <http://pravyprostor.cz/vysledky-zavedeni-eet-v-rakousku-nektere-horske-hostince-v-lete-uz-neotevrou/>
- TÝDENÍK ECHO, *Nejvíc času stráví podnikatelé tím, že kontrolují platby v EET, cit. 13. března 2017, 2017.* [online]. Dostupné z: <http://echo24.cz/a/i8zAA/nejvic-casu-stravi-podnikatele-tim-ze-kontroluji-platby-v-eet/>
- ŽIVNOSTENSKÉ LISTY.CZ. [online]. Dostupné z: <http://www.zivnostenskelisty.cz/clanky/2240-s-chorvatskem-na-vecne-casy-a-nikdy-jinak-20-nezaměstnanost-zavislost-na-turistech-a-statni-dluh-80-hdp/>
- PC POKLADNY. MICHL, T.V. [online] [cit. 20. 1. 2017 18:51]. Dostupné z: <http://www.pc-pokladny.cz/products/zeme-kttere-nas-predbehly-v-eet-potize-maji-vsude-ve-slovinsku-pokladny-prispely-k-padu-ministra-financi/>
- ÚIT MENDELU. NOVÁK, P. [online] [cit. 25. 1. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/auth/posta/email.pl?eid=26274115;fid=1736;on=0>
- ŽIVNOSTENSKÉ LISTY.CZ. VÍTEK, J. [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.zivnostenskelisty.cz/clanky/2285-ministr-ktery-v-chorvatsku-zavadel-eet-byl-odvolan-z-funkce-a-vyloucen-ze-strany>

8.3 Legislativní zdroje

- Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb (dále jen „ZoET“). [online] [cit. 13.04.2016]
In: *Sbírka zákonů ČR*. 13. 4. 2016. Dostupné z: <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/16-112.htm>
- Zákon č. 113/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evidenci tržeb. In: *Nakladatelství Sagit, a. s.* [online] [cit. 13. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/sb16113>
- Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění účinném k 1.1.2017. [online] [cit. 1. 1. 2017] Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/trestni-zakonik-uplne-zneni>

9 Seznam obrázků a tabulek

Obrázky

Obr. č. 1: Diagram online elektronické evidence tržeb	15
Obr. č. 2: Diagram elektronické evidence u klasických plateb	16
Obr. č. 3: Výběr DPH v Chorvatsku	33
Obr. č. 4: Podrobnější členění chorvatského výběru DPH	33
Obr. č. 5: Výběr DPH: před zavedením a po zavedení EET	34
Obr. č. 6: Podíl šedé ekonomiky na HDP ve státech EU (2015)	38
Obr. č. 7: Objem šedé ekonomiky ve vybraných státech EU (% HDP)	44
Obr. č. 8: Dotazníkové šetření č. 1 cílené na podnikatele	45
Obr. č. 9: Dotazníkové šetření č. 2 cílené na podnikatele	46

Tabulky

Tab. č. 1: Změny oproti předchozímu roku v procentním vyjádření	31
Tab. č. 2: Počet živnostníků v Chorvatsku v letech 2012-2015	35

10 Seznam zkratk

BKP – Bezpečnostní kód poplatníka

CZK – Česká koruna (mezinárodní kód měny)

č. – číslo

DPH – Daň z přidané hodnoty

EET – Elektronická evidence tržeb

EUR – Euro (mezinárodní kód měny)

FIK – Fiskální identifikační kód

HDP – Hrubý domácí produkt

Sb. – Sbírky zákona

tzv. – tak zvaný

ust. – ustanovení (zákona)

ZoET – Zákon o evidenci tržeb

Příloh